

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ Ε.Κ. ΚΑΤΑ ΕΛΛΑΔΑΣ

(Προσφυγή αριθ. 73700/13)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

14 Ιανουαρίου 2021

Η απόφαση αυτή θα καταστεί τελεσίδικη σύμφωνα με τους όρους οι οποίοι προβλέπονται από το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης. Μπορεί να υποστεί μικροαλλαγές ως προς την μορφή.

Στην υπόθεση Ε.Κ. κατά Ελλάδας,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (πρώτο τμήμα), συνεδριάζοντας σε Τμήμα, η σύνθεση του οποίου έχει ως εξής:

Krzysztof Wojtyczek, *πρόεδρος,*

Λίνος-Αλέξανδρος Σισιλιάνος,

Alena Poláčková,

Péter Paczolay,

Gilberto Felici,

Erik Wennerström,

Lorraine Schembri Orland, *δικαστές,*

και Renata Degener, *αναπληρώτρια γραμματέας τμήματος,*

Αφού έλαβε υπόψη:

την προσφυγή (αριθ. 73700/13) στρεφόμενη κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας, με την οποία ένας τούρκος υπήκοος, ο κύριος Ε.Κ. («ο προσφεύγων») προσέφυγε ενώπιον του Δικαστηρίου δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση») στις 18 Νοεμβρίου 2013,

την απόφαση να γνωστοποιηθούν στην ελληνική κυβέρνηση (η «Κυβέρνηση») οι αιτιάσεις οι οποίες αφορούν τα άρθρα 3 και 5 §§ 1 και 4 της Σύμβασης και να κηρυχθεί η προσφυγή απαράδεκτη κατά τα λοιπά,

την απόφαση να μην αποκαλυφθεί η ιδιότητα του προσφεύγοντος και να μην κοινοποιηθεί η παρούσα προσφυγή στην τουρκική κυβέρνηση (άρθρο 44 § 1 α) του Κανονισμού και απόφαση *I κατά Σουηδίας*, αριθ. 61204/09, §§ 41-45, 5 Σεπτεμβρίου 2013),

τις παρατηρήσεις των διαδίκων,

Αφού διασκέφθηκε σε δικαστικό συμβούλιο την 1^η Δεκεμβρίου 2020,

Εκδίδει την ακόλουθη απόφαση, η οποία υιοθετήθηκε την πιο πάνω ημερομηνία:

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Η προσφυγή αφορά ιδίως τις συνθήκες κράτησης του προσφεύγοντος στα τμήματα συνοριακής φύλαξης Σουφλίου και Φερών, στην Υποδιεύθυνση Αλλοδαπών Αττικής (Πέτρου Ράλλη) και του κέντρου κράτησης της Αμυγδαλέζας (άρθρο 3), την νομιμότητα της κράτησής του (άρθρο 5 § 1), καθώς και την αποτελεσματικότητα του ελέγχου της νομιμότητας της τελευταίας (άρθρο 5 § 4).

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

2. Ο προσφεύγων έχει γεννηθεί το 1985. Εκπροσωπείται από την κ. Μ. Σπηλιωτακάρα και τον κ. Β. Κερασιώτη, δικηγόρους του συλλόγου της Αθήνας.

3. Η ελληνική κυβέρνηση (η «Κυβέρνηση») εκπροσωπήθηκε από τις εντεταλμένες του αντιπροσώπου της, κυρίες Γ. Παπαδάκη, πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και Ζ. Χατζηπαύλου, δικαστική αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

A. Η σχετική με την απέλαση διαδικασία και η κράτηση του προσφεύγοντος

4. Στις 19 Ιουνίου 2013, ο προσφεύγων συνελήφθη στο Τυχερό από τις υπηρεσίες των τμημάτων συνοριακής φύλαξης λόγω παράνομης εισόδου στην χώρα (άρθρο 83 του νόμου 3386/2005) και παρουσιάστηκε ενώπιον του εισαγγελέως πλημμελειοδικών Αλεξανδρούπολης.

5. Στις 20 Ιουνίου 2013, το μονομελές πλημμελειοδικείο Αλεξανδρούπολης ανέβαλε την συζήτηση της υπόθεσης του προσφεύγοντος για τις 21 Ιουνίου 2013 και διέταξε την συνέχιση της κράτησής του (απόφαση αριθ. 1459/2013).

6. Στις 21 Ιουνίου 2013, το πλημμελειοδικείο καταδίκασε τον προσφεύγοντα για παράνομη είσοδο στην χώρα σε ποινή φυλάκισης δύο ετών με αναστολή (απόφαση αριθ. 1461/2013).

7. Την ίδια ημέρα, ο προσφεύγων συνελήφθη για παράνομη είσοδο στην επικράτεια ενόψει της απέλασής του (άρθρο 76 του νόμου 3386/2005). Σύμφωνα με το αποδεικτικό επίδοσης, το οποίο φέρει την ημερομηνία της 21^{ης} Ιουνίου 2013 και προσκομίστηκε από τους διαδίκους, ο προσφεύγων έλαβε ένα

πληροφοριακό φυλλάδιο απευθυνόμενο στους υπό απέλαση αλλοδαπούς κρατούμενους, συντεταγμένο στην ελληνική και στην τουρκική γλώσσα, και ενημερώθηκε σχετικά με τα δικαιώματά του. Ως προς αυτό, ο προσφεύγων αναφέρει ότι το πληροφοριακό φυλλάδιο δεν προσδιόριζε ούτε τον λόγο της κράτησής του, ούτε τα διαθέσιμα ένδικα μέσα, ούτε τις δυνατότητες πρόσβασης στην δικαστική αρωγή. Προσθέτει ότι η έκθεση σύλληψης του κοινοποιήθηκε στην ελληνική γλώσσα και ότι ουδέποτε του μεταφράστηκε στην τουρκική γλώσσα, κατά τρόπο ώστε να μην έχει ενημερωθεί στην γλώσσα του σχετικά με τους λόγους της κράτησής του.

8. Επίσης στις 21 Ιουνίου 2013, ο διευθυντής της αστυνομικής διεύθυνσης Αλεξανδρούπολης διέταξε την προσωρινή κράτηση του προσφεύγοντος, για τον λόγο ότι ο τελευταίος ήταν ύποπτος φυγής, μέχρις ότου εκδοθεί μία απόφαση επί της απέλασής του, εντός μιας μέγιστης προθεσμίας τριών ημερών (άρθρο 76 του νόμου 3386/2005) (απόφαση αριθ. 9760/20-5871/1-α). Σύμφωνα με το αποδεικτικό επίδοσης, υπογεγραμμένο από τον προσφεύγοντα, της 21 Ιουνίου 2013, το οποίο προσκομίστηκε από τους διαδίκους, η απόφαση αυτή επιδόθηκε στον προσφεύγοντα την ίδια ημέρα και ο προσφεύγων έλαβε γνώση της στην τουρκική γλώσσα, με την βοήθεια ενός διερμηνέως, καθώς και σχετικά με την δυνατότητα της προβολής εντός προθεσμίας 48 ωρών αντιρρήσεων γραπτών ή προφορικών. Κατά τον προσφεύγοντα, η απόφαση αυτή δεν του μεταφράστηκε στην τουρκική γλώσσα και αυτός δεν ενημερώθηκε στην γλώσσα του ούτε σχετικά με τους λόγους της κράτησής του, ούτε σχετικά με τα διαθέσιμα ένδικα μέσα. Ο προσφεύγων αναφέρει ότι του ζητήθηκε να υπογράψει το έντυπο της απόδειξης παραλαβής στην ελληνική γλώσσα.

9. Στις 22 Ιουνίου 2013, ο προσφεύγων, ο οποίος ήταν από τις 19 Ιουνίου 2013 υπό κράτηση στο τμήμα συνοριακής φύλαξης Σουφλίου, εξέφρασε εγγράφως την επιθυμία του να καταθέσει μία αίτηση χορήγησης ασύλου. Η αίτηση αυτή διαβιβάστηκε αυθημερόν στις περιφερειακές υπηρεσίες ασύλου της Αττικής και της Αλεξανδρούπολης.

10. Την ίδια ημέρα, ο διευθυντής της αστυνομικής διεύθυνσης Αλεξανδρούπολης αποφάσισε την διατήρηση του προσφεύγοντος υπό κράτηση

μέχρι την έκδοση της απόφασης σχετικά με την αίτηση ασύλου του, για ένα αρχικό χρονικό διάστημα το οποίο δεν μπορεί να υπερβεί τις 90 ημέρες από την κατάθεση της αίτησής του, για τους σκοπούς μιας ταχείας και αποτελεσματικής εξέτασης της αίτησής του (άρθρο 13 του προεδρικού διατάγματος 114/2010) (απόφαση αριθ. 54017-189-α). Σύμφωνα με το αποδεικτικό επίδοσης, υπογεγραμμένο από τον προσφεύγοντα, της 22 Ιουνίου 2013, το οποίο προσκομίστηκε από την Κυβέρνηση, η απόφαση αυτή παραδόθηκε στον προσφεύγοντα την ίδια ημέρα και ο προσφεύγων έλαβε γνώση της στην τουρκική γλώσσα, με την βοήθεια ενός διερμηνέως, καθώς και σχετικά με την δυνατότητα να ασκήσει το ένδικο μέσο που προβλέπεται από το άρθρο 76 του νόμου 3386/2005. Σύμφωνα με τον προσφεύγοντα, η απόφαση αυτή εν τούτοις ουδέποτε επιδόθηκε σε αυτόν ή στον δικηγόρο του. Ανέφερε ότι στις 8 Νοεμβρίου 2013, ο δικηγόρος του ζήτησε ένα πιστοποιητικό το οποίο να απαριθμεί τους τόπους κράτησης στους οποίους κρατήθηκε και τις σχετικές αποφάσεις, και ότι στις 23 Δεκεμβρίου 2013 ζήτησε αυτόν τον κατάλογο και ένα αντίγραφο του φακέλου της κράτησής του, ο οποίος είναι διαθέσιμος στην διεύθυνση αλλοδαπών Αθηνών. Υποστήριξε ότι τα αντίγραφα τα οποία παραδόθηκαν στον δικηγόρο του δεν περιελάμβαναν αντίγραφο της επίδικης απόφασης.

11. Στις 26 Ιουνίου 2013, ο διευθυντής της αστυνομικής διεύθυνσης Αλεξανδρούπολης διέταξε την απέλαση του προσφεύγοντος και την διατήρησή του υπό κράτηση για ένα χρονικό διάστημα που δεν μπορεί να υπερβεί τους έξι μήνες, για τον λόγο ο τελευταίος ήταν ύποπτος φυγής (άρθρο 76 του νόμου 3386/2005) (απόφαση αριθ. 9760/20-5871/1-β). Σύμφωνα με το αποδεικτικό επίδοσης, υπογεγραμμένο από τον προσφεύγοντα, της 26 Ιουνίου 2013, το οποίο προσκομίστηκε από τους διαδίκους, η απόφαση αυτή επιδόθηκε στον προσφεύγοντα την ίδια ημέρα και ο προσφεύγων έλαβε γνώση της στην τουρκική γλώσσα, με την βοήθεια ενός διερμηνέως, καθώς και σχετικά με την δυνατότητα να ασκήσει τα ένδικα μέσα που προβλέπονται από τα άρθρα 76 και 77 του νόμου 3386/2005. Κατά τον προσφεύγοντα, η απόφαση του κοινοποιήθηκε στην ελληνική γλώσσα και του ζητήθηκε να υπογράψει την απόδειξη παραλαβής στην

ελληνική γλώσσα, αλλά αυτός δεν ενημερώθηκε στην γλώσσα του ούτε σχετικά με την απόφαση αυτή ούτε σχετικά με τα διαθέσιμα ένδικα μέσα.

12. Στις 4 Ιουλίου 2013, ο προσφεύγων μετήχθη στους χώρους του τμήματος συνοριακής φύλαξης Φερών.

13. Στις 8 Ιουλίου 2013, η υπηρεσία ασύλου ενημέρωσε το τμήμα συνοριακής φύλαξης Φερών ότι η καταχώριση της αίτησης χορήγησης ασύλου του προσφεύγοντος επρόκειτο να λάβει χώρα στις 16 Ιουλίου 2013 στο περιφερειακό γραφείο ασύλου Αττικής.

14. Στις 10 Ιουλίου 2013, ο προσφεύγων μετήχθη στην διεύθυνση αλλοδαπών Αττικής και στις 12 Ιουλίου 2013, αυτός τοποθετήθηκε στους χώρους της υποδιεύθυνσης αλλοδαπών Αττικής (Πέτρου Ράλλη).

15. Στις 16 Ιουλίου 2013, η αίτηση ασύλου του προσφεύγοντος καταχωρίστηκε από την υπηρεσία ασύλου Αττικής.

16. Στις 23 Ιουλίου 2013, ο διευθυντής της διεύθυνσης αλλοδαπών Αττικής διέταξε την διατήρηση του προσφεύγοντος υπό κράτηση για ένα χρονικό διάστημα το οποίο δεν μπορούσε να υπερβεί τις 90 ημέρες (άρθρο 13 του προεδρικού διατάγματος 114/2010 και προεδρικό διάταγμα 116/2013) (απόφαση 533042/1). Η απόφαση η οποία διέταξε την κράτηση του προσφεύγοντος ήταν διατυπωμένη ως εξής:

«Δεδομένου ότι ισχύουν ένας ή περισσότεροι από τους ακόλουθους λόγους: (α) δεν διαθέτει ταξιδιωτικά έγγραφα ή τα έχει καταστρέψει και ότι είναι αναγκαίο να επαληθευθεί η ταυτότητά του, οι συνθήκες της εισόδου του και τα δεδομένα σχετικά με την πραγματική καταγωγή του, (β) συνιστά απειλή για την εθνική ασφάλεια ή την δημόσια τάξη ή λόγω των συγκεκριμένων περιστάσεων (...) και (γ) η κράτηση κρίνεται απαραίτητη για μία ταχεία και αποτελεσματική εξέταση της αίτησης (ασύλου)».

17. Σύμφωνα με το αποδεικτικό επίδοσης, το οποίο υπογράφηκε από τον προσφεύγοντα στις 2 Αυγούστου 2013 και το οποίο προσκομίστηκε από τους διαδίκους, ο προσφεύγων ενημερώθηκε την ημέρα εκείνη σχετικά με την

απόφαση, με την βοήθεια ενός διερμηνέως «της συριακής γλώσσας», μιας γλώσσας την οποία αυτός δεν κατανοούσε, καθώς και σχετικά με την δυνατότητα να ασκήσει το ένδικο βοήθημα που προβλέπεται από το άρθρο 76 παράγραφος 3 του νόμου 3386/2005.

18. Στις 23 Ιουλίου 2013, η ίδια απόφαση είχε διορθωθεί και η νέα εκδοχή της προέβλεπε ότι η κράτηση του προσφεύγοντος δεν μπορούσε να υπερβεί τους έξι μήνες και ότι η κράτηση ήταν απαραίτητη για μία ταχεία και αποτελεσματική εξέταση της αίτησης ασύλου του (άρθρο 12 του προεδρικού διατάγματος 113/2013). Σύμφωνα με το αποδεικτικό επίδοσης, το οποίο υπογράφηκε από τον προσφεύγοντα στις 25 Οκτωβρίου 2013 και το οποίο προσκομίστηκε από τους διαδίκους, ο προσφεύγων ενημερώθηκε την ίδια ημέρα σχετικά με την απόφαση, καθώς και σχετικά με την δυνατότητα να ασκήσει το ένδικο βοήθημα που προβλέπεται από το άρθρο 76 παράγραφος 3 του νόμου 3386/2005.

19. Την ίδια ημέρα έλαβε χώρα η συνέντευξη σχετικά με την αίτηση ασύλου του προσφεύγοντος.

20. Στις 30 Ιουλίου 2013, ο προσφεύγων μετέβη στο κέντρο κράτησης της Αμυγδαλέζας.

21. Στις 31 Ιουλίου 2013, ο προσφεύγων κατέθεσε αντιρρήσεις ενώπιον του διοικητικού πρωτοδικείου Πειραιώς κατά της απόφασης με αριθμό 9760/20-5871/1-β της 26 Ιουνίου 2013 η οποία είχε διατάξει την κράτησή του.

22. Την ίδια ημέρα, το διοικητικό πρωτοδικείο περάτωσε την διαδικασία κατόπιν της παραίτησης του προσφεύγοντος.

23. Την 1^η Αυγούστου 2013, ο προσφεύγων κατέθεσε αντιρρήσεις ενώπιον του διοικητικού πρωτοδικείου Αθηνών κατά της απόφασης με αριθμό 9760/20-5871/1-β της 26 Ιουνίου 2013 η οποία είχε διατάξει την κράτησή του. Ο προσφεύγων κατήγγειλε τις συνθήκες κράτησής του, παραπονούμενος ιδίως για μία κατάσταση υπερπλήρωσης, για υψηλές θερμοκρασίες, για έλλειψη πόσιμου νερού και φυσικής άσκησης, καθώς και για την έλλειψη ιατρικής περίθαλψης και προϊόντων υγιεινής. Υπέβαλε ως προς τούτο εκθέσεις διεθνών οργανώσεων και άρθρα του τύπου. Ισχυρίστηκε τέλος ότι είχε μία σταθερή διεύθυνση στην Αθήνα, προσκομίζοντας μία βεβαίωση σχετικά με αυτό.

24. Στις 5 Αυγούστου 2013, οι αντιρρήσεις του προσφεύγοντος απορρίφθηκαν για τον λόγο ότι η κράτησή του ήταν απαραίτητη για μία ταχεία και αποτελεσματική εξέταση της αίτησης ασύλου του (απόφαση αριθ. 4194/2013) και διότι ήταν ύποπτος φυγής. Η πρόεδρος του διοικητικού πρωτοδικείου έκρινε ιδίως ότι ο προσφεύγων δεν είχε αποδείξει ότι είχε σταθερή διεύθυνση. Αυτή έκρινε εξάλλου ότι τα έγγραφα τα οποία είχαν προσκομιστεί από τον προσφεύγοντα όσον αφορά τις συνθήκες κράτησής του δεν ήταν ενημερωμένα και ότι η μετάφρασή τους δεν ήταν επικυρωμένη.

25. Στις 13 Σεπτεμβρίου 2013, ο προσφεύγων κατέθεσε αντιρρήσεις ενώπιον του διοικητικού πρωτοδικείου Αθηνών κατά της απόφασης με αριθμό 533042/1 της 23 Ιουλίου 2013 και της απόφασης με αριθμό 9760/20-5871/1-β της 21 Ιουνίου 2013 η οποία είχε διατάξει την κράτησή του. Ο προσφεύγων κατήγγειλε επίσης τις συνθήκες κράτησής του. Ισχυρίστηκε εκ νέου ότι είχε μία σταθερή διεύθυνση στην Αθήνα προσκομίζοντας μία βεβαίωση σχετικά με αυτό.

26. Στις 18 Σεπτεμβρίου 2013, οι αντιρρήσεις αυτές απορρίφθηκαν (απόφαση αριθ. 5029/2013). Η πρόεδρος του διοικητικού πρωτοδικείου έκρινε ιδίως ότι η κράτηση ήταν απαραίτητη για μία ταχεία και αποτελεσματική εξέταση της αίτησης ασύλου του προσφεύγοντος, σύμφωνα με το άρθρο 13 α) και γ) του προεδρικού διατάγματος 114/2010. Αυτή δέχθηκε, εξάλλου, ότι ισχυρισμός του σύμφωνα με τον οποίο ο προσφεύγων δεν ήταν ύποπτος φυγής είχε προβληθεί αλυσιτελώς, δεδομένου ότι, αφ' ενός, ο κίνδυνος φυγής δεν συνιστούσε λόγο που δικαιολογούσε την κράτηση σύμφωνα με το πιο πάνω αναφερόμενο διάταγμα και ότι ο ισχυρισμός αυτός είχε απορριφθεί από την απόφαση αριθ. 4194/2013.

27. Στις 10 Δεκεμβρίου 2013, αναγνωρίστηκε στον προσφεύγοντα το καθεστώς του πρόσφυγα.

28. Στις 13 Δεκεμβρίου 2013, αυτός αφέθηκε ελεύθερος.

B. Οι συνθήκες κράτησης του προσφεύγοντος

1. Η εκδοχή του προσφεύγοντος

α) Όσον αφορά τα τμήματα συνοριακής φύλαξης Σουφλίου και Φερών

29. Όσον αφορά την κράτησή του στο τμήμα συνοριακής φύλαξης Φερών, ο προσφεύγων ισχυρίστηκε τα ακόλουθα: αυτός κρατήθηκε στο τμήμα των παράτυπων αλλοδαπών, χωρητικότητας 35 κρατούμενων, όπου είχαν κλειστεί 72 άτομα, συμπεριλαμβανομένων και των προφυλακισμένων κρατούμενων. Αυτός μοιραζόταν το κελί του με έξι άλλους κρατούμενους, κατά τρόπο ώστε ο διαθέσιμος χώρος για κάθε κρατούμενο ήταν μικρότερος από 4 τετραγωνικά μέτρα. Τα μοναδικά έπιπλα μέσα στο κελί ήταν πέντε κρεβάτια στα οποία οι κρατούμενοι κοιμόνταν εκ περιτροπής και αυτός αναγκαζόταν να κοιμάται στο δάπεδο. Το κελί δεν ήταν καθαρό, τα στρώματα και τα σεντόνια ήταν βρόμικα και δεν άλλαζαν ποτέ και αυτός δεν έλαβε ποτέ προϊόντα ατομικής υγιεινής. Αναφερόμενος στην έκθεση της CPT για την επίσκεψή της από τις 4 μέχρι τις 16 Απριλίου 2013, ο προσφεύγων υποστήριξε επίσης ότι δεν υπήρχε ζεστό νερό, δεν υπήρχε κλιματισμός και ότι τα κελιά ήταν υπερπληρωμένα. Ο προσφεύγων δεν είχε καμία δυνατότητα περιπάτου, διότι οι κρατούμενοι δεν είχαν δικαίωμα να εξέλθουν, μετά από ένα βίαιο επεισόδιο το οποίο είχε προκληθεί μερικούς μήνες νωρίτερα. Ο προσφεύγων γευμάτιζε στο δάπεδο και έμενε στο κελί του. Οι κρατούμενοι οι οποίοι έπασχαν από λοιμώδη νοσήματα δεν ετύγχαναν περίθαλψης ή νοσηλείας, κατά τρόπο ώστε η υγεία του προσφεύγοντος είχε τεθεί σε κίνδυνο. Ο προσφεύγων, στηριζόμενος σε μία έκθεση των «Γιατρών χωρίς Σύνορα», εκθέτει ότι το κέντρο ελέγχου και πρόληψης νοσημάτων (ΚΕΕΛΠΙΝΟ) είχε παύσει να παρέχει ιατρικές υπηρεσίες από τον Απρίλιο 2013.

30. Όσον αφορά τις συνθήκες κράτησης στο τμήμα συνοριακής φύλαξης, ο προσφεύγων εξέθεσε τα ακόλουθα: κρατήθηκε μέσα σε ένα κελί μαζί με άλλους κρατούμενους. Το κελί ήταν βρόμικο, τα σεντόνια και τα στρώματα δεν άλλαζαν ή καθαρίζονταν ποτέ και δεν του παρείχαν ποτέ προϊόντα υγιεινής. Τα κελιά ήταν υπερπληρωμένα, δεν υπήρχε ούτε ζεστό νερό ούτε κλιματισμό, δεν προσφέρονταν ούτε ψυχαγωγική δραστηριότητα ούτε φυσική άσκηση, οι δε κρατούμενοι είχαν δικαίωμα να βγουν στο προαύλιο μόνον επί ένα τέταρτο την ημέρα. Οι κρατούμενοι οι οποίοι έπασχαν από λοιμώδεις νόσους δεν ετύγχαναν περίθαλψης και καμία ιατρική υπηρεσία δεν παρεχόταν από τον Απρίλιο 2013. Ο προσφεύγων

αναφέρεται στα πορίσματα της έκθεσης της CPT όσον αφορά τα τμήματα συνοριακής φύλαξης Σουφλίου και Φερών.

β) Όσον αφορά τους χώρους της υποδιεύθυνσης αλλοδαπών Αττικής (Πέτρου Ράλλη)

31. Προκειμένου περί της κράτησής του στους χώρους της αστυνομικής υποδιεύθυνσης Αττικής για τους αλλοδαπούς, ο προσφεύγων περιέγραψε τις συνθήκες κράτησής του ως ακολούθως: κρατήθηκε μέσα σε ένα κελί μαζί με τέσσερα ακόμη άτομα. Ανέφερε ότι ορισμένες ημέρες αναγκαζόταν να μοιράζεται το κελί του μαζί με πέντε ή έξι άτομα, έτσι ώστε είχε στην διάθεσή του λιγότερο από 4 τετραγωνικά μέτρα. Η πρόσβαση στο φυσικό φως ήταν εξαιρετικά περιορισμένη. Δεν υπήρχε υπηρεσία καθαρισμού και το κελί ήταν πολύ βρόμικο και γεμάτο από αρουραίους και κατσαρίδες. Αναγκαζόταν να μοιράζεται το κελί του με κρατούμενους οι οποίοι έπασχαν από λοιμώδεις νόσους και ασθένειες του δέρματος, ενώ δεν τους παρέχόταν οποιαδήποτε ιατρική περίθαλψη. Ιατρικές επισκέψεις ουδέποτε έλαβαν χώρα και προϊόντα προσωρινής υγιεινής ουδέποτε διανεμήθηκαν στους κρατούμενους. Οι τουαλέτες δεν καθαρίζονταν ποτέ, ενώ ορισμένες από αυτές δεν μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν λόγω των εργασιών ανακαίνισης κατά την διάρκεια της κράτησης του προσφεύγοντος, οι δε απομένουσες τουαλέτες δεν επαρκούσαν για τον αριθμό των ατόμων τα οποία τις χρησιμοποιούσαν (175 άτομα στον δεύτερο όροφο), έτσι ώστε η οσμή των ούρων να είναι παρούσα μέσα στο κελί του προσφεύγοντος ολόκληρη την ημέρα. Η πρόσβαση των κρατουμένων στις τουαλέτες ήταν περιορισμένη σε μία ή δύο φορές την ημέρα και οι κρατούμενοι δεν είχαν πρόσβαση σε άσκηση σε ανοικτό χώρο. Αυτοί μπορούσαν να βγουν στο προαύλιο επί τριάντα λεπτά το πολύ μία φορά την εβδομάδα, αλλά δεν τους προσφερόταν οποιαδήποτε δραστηριότητα. Ο προσφεύγων αναφέρεται στις εκθέσεις της CPT, η οποία επισκέφθηκε το κέντρο από τις 14 μέχρι τις 23 Απριλίου 2015, καθώς και από τις 13 μέχρι τις 18 Απριλίου 2016 και από τις 19 μέχρι τις 25 Ιουλίου 2016.

γ) Όσον αφορά το κέντρο κράτησης της Αμυδαλέζας

32. Ο προσφεύγων περιέγραψε ως εξής τις συνθήκες κράτησής του μέσα στο κέντρο της Αμυγδαλέζας: την εποχή της κράτησής του, η ιατρική περίθαλψή ήταν ανεπαρκής. Οι κρατούμενοι τοποθετούνταν μέσα σε εμπορευματοκιβώτια χωρίς κλιματισμό, μέσα στα οποία η θερμοκρασία μπορούσε να φθάσει τους 50° C. Παρά την ζέστη, οι κρατούμενοι ελάμβαναν μόνον μισό λίτρο νερό κάθε τρεις ημέρες. Προϊόντα προσωπικής υγιεινής ουδέποτε διανεμήθηκαν. Η πλειοψηφία των συγκρατούμενων του προσφεύγοντος προσβλήθηκε από λοιμώδη νοσήματα και υπήρξε μία αύξηση του αριθμού των περιπτώσεων της μόλυνσης από ψώρα. Αυτές οι ακατάλληλες συνθήκες είχαν προκαλέσει ταραχές τον Αύγουστο 2013, κατόπιν των οποίων διατάχθηκαν περιορισμοί όσον αφορά την άσκηση σε ανοικτό χώρο. Οι περιορισμοί αυτοί διήρκεσαν μερικούς μήνες και αφορούσαν όλα τα τμήματα. Υπήρχε ολοκληρωτική έλλειψη δραστηριοτήτων και ψυχαγωγίας, καθώς και μέσων επικοινωνίας με τον εξωτερικό χώρο. Το κινητό τηλέφωνο του προσφεύγοντος είχε κατασχεθεί κατά την άφιξή του στο κέντρο και αυτός δεν είχε τα οικονομικά μέσα για να χρησιμοποιεί τους τηλεφωνικούς θαλάμους. Ισχυρίστηκε ότι δεν μπορούσε να αγοράσει μία προπληρωμένη κάρτα, διότι αυτή μπορούσε να αγοραστεί εκτός του κέντρου. Ο προσφεύγων δεν μπορούσε να δεχθεί επισκέψεις διότι δεν υπήρχε χώρος προς τούτο και ακόμη και οι συναντήσεις με τον δικηγόρο του ελάμβαναν χώρα πίσω από τον φράκτη ο οποίος περιέκλειε την εγκατάσταση, παρουσία ενός αξιωματικού της αστυνομίας, για λόγους ασφαλείας. Ο προσφεύγων εκθέτει ότι αυτός ο αξιωματικός δεν είχε άλλη επιλογή παρά να ακούει τις συνομιλίες του με τον δικηγόρο του, συμπεριλαμβανομένων και των πληροφοριών σχετικά με την αίτηση ασύλου του προσφεύγοντος και εκείνων οι οποίες αφορούσαν τις τραυματικές εμπειρίες του στην Τουρκία που ήταν πολύ προσωπικές και ευαίσθητες. Ο προσφεύγων αναφέρεται εκτενώς στην έκθεση της CPT, η οποία επισκέφθηκε το κέντρο κράτησης κατά την επίσκεψή της από τις 4 μέχρι τις 16 Απριλίου 2013. Αυτός επικαλείται επίσης μία απόφαση του μικτού ορκωτού δικαστηρίου Αθηνών, το οποίο είχε δεχθεί, κατά την άποψή του, ότι οι συνθήκες κράτησης μέσα στο κέντρο αυτό ήταν απάνθρωπες και ταπεινωτικές, την δήλωση της αντιπροσωπείας της κοινοβουλευτικής συνέλευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης της 15

Ιανουαρίου 2013, κατόπιν της επίσκεψής της στην Ελλάδα, την δήλωση του ελληνικού τμήματος της Διεθνούς Αμνηστίας της 14 Αυγούστου 2013, καθώς και την έκθεση του ειδικού Εισηγητή για τα ανθρώπινα δικαιώματα των μεταναστών, F. Gréreau, μετά την επίσκεψή του στην Ελλάδα,

2. Η εκδοχή της Κυβέρνησης

α) Όσον αφορά των τμημάτων συνοριακής φύλαξης

33. Την εποχή της κράτησης του προσφεύγοντος, είχαν πραγματοποιηθεί εργασίες ανακαίνισης μέσα στους χώρους του τμήματος συνοριακής φύλαξης Σουφλίου, οι οποίοι μπορούσαν να υποδεχθούν 32 άτομα. Κατά την διάρκεια της κράτησης του προσφεύγοντος (από τις 19 Ιουνίου μέχρι τις 4 Ιουλίου), 22 αλλοδαποί κρατούνταν εκεί. Το τμήμα συνοριακής φύλαξης Φερών, από την πλευρά του, λειτουργούσε μέσα σε ένα σύγχρονο κτίριο και μπορούσε να φιλοξενήσει 72 άτομα, ενώ κατά την διάρκεια του επιδικού χρονικού διαστήματος (από τις 4 Ιουλίου μέχρι τις 10 Ιουλίου 2013), κρατούνταν εκεί 35 αλλοδαποί. Σε αμφότερα τα τμήματα συνοριακής φύλαξης είχαν ληφθεί όλα τα μέτρα ασφαλείας, έτσι ώστε οι κρατούμενοι να μπορούν να βγαίνουν στο προαύλιο όλες τις ώρες της ημέρας. Τα δύο καταστήματα ήταν εφοδιασμένα με κεντρική θέρμανση τον χειμώνα, κατά τρόπο ώστε η θέρμανση, καθώς και η παροχή ζεστού νερού ήταν ικανοποιητικές και συνεχείς.

34. Η προμήθεια προϊόντων προσωπικής υγιεινής στους κρατούμενους εξασφαλιζόταν με την βοήθεια του ΚΕΕΛΠΝΟ. Τα γεύματα για τους κρατούμενους προμηθεύονταν από μία ιδιωτική εταιρεία συλλογικής τροφοδοσίας τρεις φορές την ημέρα και ήταν σύμφωνα προς τις θρησκευτικές πεποιθήσεις και τις διατροφικές συνήθειες των κρατουμένων. Η ιατροφαρμακευτική περίθαλψη παρεχόταν από γιατρούς σε ιατρεία της περιοχής ή των κέντρων υγείας, καθώς και στο γενικό περιφερειακό νοσοκομείο Αλεξανδρούπολης. Επιπρόσθετα, οι κρατούμενοι μπορούσαν να χρησιμοποιούν τα τηλέφωνα της υπηρεσίας ή τα κινητά τηλέφωνα τους, αν είχαν τέτοια, για να επικοινωνούν με τους συγγενείς τους ή τους δικηγόρους τους. Υπήρχε συνεχής παρακολούθηση και μέριμνα για την επίλυση οποιουδήποτε τυχόν προβλήματος

το οποίο αφορούσε την λειτουργία των χώρων ή τις συνθήκες ζωής των κρατουμένων.

β) Όσον αφορά τους χώρους της αστυνομικής υποδιεύθυνσης Αττικής για τους αλλοδαπούς (κέντρο κράτησης της Πέτρου Ράλλη)

35. Η Κυβέρνηση περιέγραψε ως ακολούθως τις συνθήκες κράτησης του προσφεύγοντος (από τις 12 Ιουλίου μέχρι τις 29 Ιουλίου 2013) μέσα στους χώρους της υποδιεύθυνσης αλλοδαπών Αττικής: τα κελιά βρίσκονταν στον 2^ο και στον 3^ο όροφο της υποδιεύθυνσης αλλοδαπών Αττικής. Ο 2^{ος} όροφος μπορούσε να φιλοξενήσει 203 άτομα (35 κελιά των πέντε ατόμων και τέσσερα κελιά των επτά ατόμων) και ο 3^{ος} όροφος μπορούσε να φιλοξενήσει 170 άτομα (τριάντα κελιά χωρητικότητας πέντε ατόμων έκαστο στην πτέρυγα των γυναικών και είκοσι άτομα στην πτέρυγα των πρώην ανηλίκων, στην οποία κρατούνταν άτομα ειδικών κατηγοριών μέσα σε ατομικά κελιά).

36. Ο προσφεύγων τοποθετήθηκε μαζί με τέσσερα άλλα άτομα στο κελί 31 της πτέρυγας D5 του 2^{ου} ορόφου, το οποίο είχε μία επιφάνεια 21 τετραγωνικών μέτρων και ήταν εξοπλισμένο με πέντε κρεβάτια. Κατά την διάρκεια της κράτησης του προσφεύγοντος, ο μέσος αριθμός των ατόμων που κρατούνταν στον 2^ο όροφο ήταν 175.

37. Πριν από το διάστημα της κράτησης του προσφεύγοντος, ήτοι από το τέλος του μηνός Μαΐου μέχρι τον μήνα Ιούλιο 2013, είχαν πραγματοποιηθεί επισκευαστικές εργασίες, ήτοι: ανακαίνιση των τουαλετών και των ντους, εργασίες βελτίωσης του φωτισμού, υδραυλικές εργασίες, ελαιοχρωματισμός όλων των χώρων, ανακαίνιση του ιατρείου και πλήρης συντήρηση των εγκαταστάσεων αερισμού και εξαερισμού. Επίσης, όλα τα κελιά είχαν πρόσβαση στον εξαερισμό και στο φυσικό φως.

38. Παρέχονταν στρώματα σε κάθε κρεβάτι και έκαστο άτομο ελάμβανε κατά την άφιξή του καθαρά κλινοσκεπάσματα σε δύο σετ. Τα στρώματα και τα σεντόνια άλλαζαν τακτικά. Οι καθαρισμοί ελάμβαναν χώρα καθημερινά από ένα εξωτερικό συνεργείο καθαρισμού και μυοκτονίες και απολυμάνσεις πραγματοποιούνταν τακτικά. Η ιατρική περίθαλψη εξασφαλιζόταν από μία ομάδα

της ΜΚΟ «Ιατρική Παρέμβαση», η οποία επισκεπτόταν κάθε ημέρα το κέντρο κράτησης, και ελάμβαναν χώρα μεταγωγές στα δημόσια νοσοκομεία, όταν ήταν απαραίτητο.

39. Είδη ατομικής υγιεινής και απορρυπαντικά για το πλύσιμο των ασπρουούχων παρέχονταν τακτικά στους κρατούμενους. Το κέντρο ήταν εφοδιασμένο με 13 τουαλέτες και 8 μπάνια, εφοδιασμένα με ζεστό νερό και εγκαταστάσεις αερισμού. Οι εγκαταστάσεις υγιεινής ήταν επαρκείς σε σχέση με τον αριθμό των κρατουμένων, οι οποίοι μπορούσαν να έχουν πρόσβαση σε αυτές ολόκληρη την ημέρα, συμπεριλαμβανομένης και της νύχτας. Μία κεντρική θέρμανση καθώς και κλιματισμός λειτουργούσαν σε όλους τους χώρους του κέντρου.

40. Η έξοδος των κρατουμένων στο προαύλιο ελάμβανε χώρα το πρωί και το απόγευμα (από ώρα 9 μέχρι ώρα 13 και από ώρα 18 μέχρι ώρα 20) κάθε ημέρα, παρουσία των αστυνομικών δυνάμεων που είναι διαθέσιμες προς τούτο. Οι κρατούμενοι είχαν πρόσβαση σε δραστηριότητες ομαδικών παιχνιδιών. Οι επισκέψεις επιτρέπονταν κάθε ημέρα από ώρα 16 μέχρι ώρα 18, ενώ η πρόσβαση στους τηλεφωνικούς θαλάμους με καρτοτηλέφωνα επιτρεπόταν ολόκληρη την ημέρα και ολόκληρη την νύχτα. Τα γεύματα παρέχονταν από την λέσχη της ελληνικής αστυνομίας.

γ) Όσον αφορά το κέντρο κράτησης της Αμυδαλέζας

41. Κατά την διάρκεια της κράτησης του προσφεύγοντος (από τις 30 Ιουλίου μέχρι τις 13 Δεκεμβρίου 2013), το κέντρο κράτησης αποτελούνταν από τους τομείς Α, Β και Γ, όπου είχαν τοποθετηθεί εμπορευματοκιβώτια εφοδιασμένα με εξαερισμό, τουαλέτες και ντους που λειτουργούσαν. Τηλεφωνικοί θάλαμοι με καρτοτηλέφωνα υπήρχαν στην διάθεση των κρατουμένων, έτσι ώστε οι τελευταίοι να μπορούν να επικοινωνούν με τους συγγενείς τους.

42, Ο προσφεύγων τοποθετήθηκε στον τομέα Γ, χωρητικότητας 336 ατόμων, ενώ κατά το επίδικο χρονικό διάστημα, ο μέσος αριθμός των κρατουμένων ήταν 168. Η επιφάνεια των εμπορευματοκιβωτίων στον τομέα αυτόν ήταν 36 τετραγωνικά μέτρα και 32 τετραγωνικά μέτρα. Ο προσφεύγων διέμενε σε ένα

εμπορευματοκιβώτιο 36 τετραγωνικών μέτρων μαζί με επτά ακόμη άτομα. Κατά την άφιξή τους στο κέντρο, τα στοιχεία των κρατουμένων καταγράφονταν και στην συνέχεια αυτοί τοποθετούνταν στα εμπορευματοκιβώτια τα οποία ήταν εφοδιασμένα με ατομικά κλινοσκεπάσματα. Προϊόντα ατομικής υγιεινής διανέμονταν τακτικά στους κρατούμενους.

43. Οι επισκέψεις ελάμβαναν χώρα στο προαύλιο εκάστου τομέα παρουσία των αστυνομικών, από ώρα 15 μέχρι ώρα 17 τον χειμώνα και από ώρα 16 μέχρι ώρα 18 το καλοκαίρι. Οι αρχές προέβαιναν σε όλες τις αναγκαίες ενέργειες για την θεραπεία των μεμονωμένων περιπτώσεων μολυσματικών νοσημάτων και παρασίτων και να αποφύγουν την μετάδοσή τους στους άλλους κρατούμενους. Οι τελευταίοι μπορούσαν να εξέλθουν ελεύθερα στο προαύλιο, λαμβανομένου υπόψη ότι το κέντρο κράτησης της Αμυγδαλέζας βρισκόταν σε ανοιχτό εξωτερικό χώρο. Τα δικαιώματα των ατόμων που κρατούνταν ήταν τοιχοκολλημένα σε ευδιάκριτο σημείο μέσα στους χώρους.

44. Τα γεύματα παρέχονταν από μία ιδιωτική εταιρεία συλλογικής τροφοδοσίας και η ιατρο-φαρμακευτική περίθαλψη παρεχόταν από γιατρούς του ΚΕΕΛΠΝΟ. Οι ταραχές των κρατουμένων στο κέντρο κράτησης οι οποίες έλαβαν χώρα τον Αύγουστο 2013, δεν είχαν προκαλέσει προβλήματα στον τομέα Γ, στον οποίο κρατούνταν ο προσφεύγων, διότι ο τομέας Γ ήταν μακριά από τους τομείς Α και Β.

ΤΟ ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟ ΕΘΝΙΚΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΙ Η ΠΡΑΚΤΙΚΗ

I. ΤΟ ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ Η ΠΡΑΚΤΙΚΗ

45. Το εφαρμοστέο εν προκειμένω εθνικό δίκαιο και η πρακτική περιγράφονται στις αποφάσεις *Berjamaj κατά Ελλάδας* (αριθ. 36657/11, 2 Μαΐου 2013), *A.F. κατά Ελλάδας* (αριθ. 53709/11, 13 Ιουνίου 2013), *Horshill κατά Ελλάδας* (αριθ. 70427/11, 1^η Αυγούστου 2013, *Khuroshvili κατά Ελλάδας* (αριθ. 58165/10, 12 Δεκεμβρίου 2013), και *B.M. κατά Ελλάδας* (αριθ. 53608/11, 19 Δεκεμβρίου 2013).

46. Το άρθρο 12 του προεδρικού διατάγματος 113/2013, το οποίο τέθηκε σε ισχύ στις 14 Ιουνίου 2013 και φέρει τον τίτλο «Κράτηση των αιτούντων άσυλο», ορίζει:

«1. Αλλοδαπός ή ανιθαγενής που αιτείται διεθνή προστασία, δεν κρατείται για μόνο το λόγο ότι έχει υποβάλει αίτηση διεθνούς προστασίας, καθώς και ότι εισήλθε και παραμένει παράνομα στη χώρα.

2. Αλλοδαπός ή ανιθαγενής που υποβάλλει αίτηση διεθνούς προστασίας ενόσω κρατείται, παραμένει υπό κράτηση, εφόσον αυτή έχει επιβληθεί κατ' εφαρμογή της ισχύουσας νομοθεσίας. Εάν κρατείται βάσει των σχετικών διατάξεων των ν. 3386/2005 και 3907/2011 όπως ισχύουν, κατ' εξαίρεση και εφόσον κριθεί ότι δεν μπορούν να εφαρμοσθούν εναλλακτικά μέτρα (...), παραμένει υπό κράτηση για έναν από τους παρακάτω λόγους:

α. [είναι απαραίτητη] για τη διαπίστωση των πραγματικών στοιχείων της ταυτότητας ή της καταγωγής του, ή

β. εφόσον συνιστά κίνδυνο για την εθνική ασφάλεια ή τη δημόσια τάξη, κατά την αιτιολογημένη κρίση της αστυνομικής αρχής, ή

γ. εφόσον η κράτησή του κρίνεται αναγκαία για την ταχεία ολοκλήρωση εξέτασης της αίτησής του (...). Στην περίπτωση αυτή οι Αρχές Εξέτασης [της αίτησης] λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για την ταχεία ολοκλήρωση της διαδικασίας.

(...)

4. Η απόφαση κράτησης λαμβάνεται από τον οικείο Αστυνομικό Διευθυντή (...), και περιέχει πλήρη και εμπειριστατωμένη αιτιολογία. Στις περιπτώσεις (α) και (γ) της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου η απόφαση κράτησης λαμβάνεται κατόπιν εισήγησης του Προϊσταμένου της αρμόδιας αρχής εξέτασης. (...)

5. Οι αιτούντες κρατούνται στους χώρους κράτησης που προβλέπονται στο άρθρο 31 του ν. 3907/2011.

6. Η κράτηση αιτούντων επιβάλλεται για το απολύτως αναγκαίο χρονικό διάστημα και κατ' αρχήν δεν δύναται να υπερβαίνει τους τρεις (3) μήνες.

Εάν ο αιτών είναι ήδη κρατούμενος, ο συνολικός χρόνος κράτησης (...) δεν δύναται να υπερβαίνει τους έξι (6) μήνες για την περίπτωση (γ) της παραγράφου 2 και τους δώδεκα (12) μήνες για τις περιπτώσεις (α) και (β) (...). Στις τρεις τελευταίες περιπτώσεις η κράτηση δύναται να παρατείνεται περαιτέρω έως έξι (6) ακόμη μήνες, με νεότερη και ειδικά αιτιολογημένη απόφαση των οργάνων της παραγράφου 4, σχετικά με την εξακολούθηση συνδρομής των λόγων που την επέβαλαν. Η κράτηση του αιτούντος διεθνή προστασία συνιστά λόγο επιτάχυνσης της διαδικασίας ασύλου, λαμβανομένων υπόψη της, τυχόν, έλλειψης κατάλληλων χώρων και των δυσχερειών εξασφάλισης αξιοπρεπών συνθηκών διαβίωσης των τελούντων σε κράτηση. Οι δυσχέρειες αυτές συνεκτιμώνται για την επιβολή ή την παράταση της κράτησης.

(...)

8. Στις περιπτώσεις κράτησης αιτούντων, οι αρμόδιες αρχές (...) εφαρμόζουν, κατά περίπτωση, τα ακόλουθα:

(...)

δ. Παρέχουν στους κρατούμενους την προσήκουσα ιατρική φροντίδα.

ε. Διασφαλίζουν το δικαίωμα για νομική εκπροσώπηση των κρατούμενων.

στ. Μεριμνούν ώστε οι κρατούμενοι να ενημερώνονται σε γλώσσα που κατανοούν για τους λόγους και τη διάρκεια της κράτησης.

(...))»

II. ΟΙ ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΟΙ ΟΠΟΙΕΣ ΠΡΟΕΡΧΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΕΘΝΙΚΟΥΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΘΕΣΜΟΥΣ

A. Οι Εκθέσεις οι οποίες προέρχονται από τους διεθνείς θεσμούς

1. Οι διαπιστώσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Πρόληψη των βασανιστηρίων και της απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας (CPT), στην από 16 Οκτωβρίου 2014 έκθεσή της, η οποία δημοσιεύθηκε κατόπιν της επίσκεψής της από τις 4 μέχρι τις 16 Απριλίου 2013, όσον αφορά τα τμήματα συνοριακής φύλαξης Σουφλίου και Φερών

47. Στην έκθεσή της η οποία δημοσιεύθηκε στις 16 Οκτωβρίου 2014 και εκπονήθηκε κατόπιν της επίσκεψής της που έλαβε χώρα από τις 4 μέχρι τις 16 Απριλίου 2013, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την Πρόληψη των βασανιστηρίων και της απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας (CPT) σημείωνε τα ακόλουθα¹:

«47. (...) Το νεόδμητο αστυνομικό τμήμα και συνοριακό φυλάκιο Φερών έχει έναν χώρο κράτησης αποτελούμενο από δύο συγκροτήματα κελιών (επτά για ποινικούς υπόπτους και οκτώ για παράτυπους μετανάστες) τα οποία χωρίζονται από ένα προαύλιο, συνολικής χωρητικότητας 72 ατόμων. Τα 13 από τα κελιά έχουν εμβαδόν 18 τετραγωνικών μέτρων και έκαστο από αυτά περιείχε πέντε σταθερές πλίνθους και τα δύο υπόλοιπα είχαν τρεις και τέσσερις πλίνθους. Κατά τον χρόνο της επίσκεψης, φιλοξενούνταν εκεί δέκα ποινικοί ύποπτοι και 31 παράτυποι μετανάστες. Το αστυνομικό τμήμα και συνοριακό φυλάκιο Σουφλίου είχε ανακαινιστεί και αποτελούνταν πλέον από τέσσερα κελιά, έκαστο των οποίων είχε εμβαδόν 18 τετραγωνικών μέτρων και ήταν εφοδιασμένο με τέσσερα σετ κρεβατιών σε κουκέτες συνολικής χωρητικότητας 32 ατόμων. Την εποχή της επίσκεψης, 15 άνδρες, 7 γυναίκες και 3 ανήλικοι κρατούνταν στο κατάστημα. Οι εγκαταστάσεις υγιεινής ήταν σε καλή κατάσταση. Υπήρχε πίσω από το κτίριο ένα μικρό προαύλιο, στο οποίο οι κρατούμενοι είχαν πρόσβαση καθημερινά. Παρά ταύτα, οι κρατούμενες γυναίκες έλεγαν ότι η πρόσβαση δεν επιτρεπόταν ποτέ για περισσότερο από 30 λεπτά.

(...)

¹ Η πρωτότυπη εκδοχή είναι στην αγγλική γλώσσα. Η μετάφραση εκπονήθηκε από την Γραμματεία.

Οι συνθήκες στα τμήματα αυτά παρουσιάζουν μία σημαντική βελτίωση σε σύγκριση με την κατάσταση η οποία είχε διαπιστωθεί το 2011. Επιπλέον, είναι θετικό ότι τα άτομα εξετάζονται από έναν γιατρό κατά την άφιξή τους στα καταστήματα αυτά και ότι ένας γιατρός και μία νοσοκόμα τα επισκέπτονται όλες τις ημέρες της εβδομάδας. Παρά ταύτα, η χωρητικότητα εκάστου τμήματος πρέπει να μειωθεί περαιτέρω. Μέσα στα αστυνομικά τμήματα και τα συνοριακά φυλάκια όπου τα γεύματα παρέχονται από την καντίνα της αστυνομίας ή από μία ιδιωτική εταιρεία τοποθεσίας, η κατάσταση είναι καλύτερη, παρά το γεγονός ότι θα μπορούσαν να παρέχονται περισσότερα λαχανικά και φρούτα. Ακόμη και με βελτιώσεις του είδους αυτού, κανένα από τα τμήματα δεν είναι κατάλληλο για να υποδεχθεί άτομα για παρατεταμένα χρονικά διαστήματα.

48. Οι ρυθμίσεις οι οποίες αφορούν την παροχή της σίτισης παραμένουν ανεπαρκείς σε πολλά από τα καταστήματα που επισκεφθήκαμε. Η CPT έχει ήδη υπογραμμίσει ότι το τρέχον σύστημα της σίτισης με ημερήσια αποζημίωση 5,87 EUR (ευρώ) δεν παρέχει την δυνατότητα στους κρατούμενους να αγοράζουν την αναγκαία τροφή (και άλλα προϊόντα) κατά την διάρκεια μεγάλων χρονικών διαστημάτων κράτησης, διότι οι αγορές γίνονται συχνά με τις εμπορικές τιμές των εστιατορίων. Πράγματι, αυτή επαρκεί μόνον για την αγορά μερικών σάντουιτς και νερού (...). Ένα ζεστό γεύμα πρέπει να προσφέρεται σε όλα τα άτομα τα οποία κρατούνται περισσότερο από μερικές ημέρες.

Όσον αφορά την υγιεινή, σε όλα τα καταστήματα των αστυνομικών τμημάτων και συνοριακής φύλαξης, τα άτομα που κρατούνταν παραπονούνταν για την δυσχέρεια να διατηρούνται καθαρά. Παρέχονταν μόνον σαπούνι και σαμπουάν σε περιορισμένες ποσότητες και άλλα προϊόντα υγιεινής, όπως η οδοντόκρεμα και το χαρτί τουαλέτας, έπρεπε να αγοράζονται ή να αναζητούνται από αυτούς που είχαν χρήματα. Η έλλειψη ζεστού νερού σήμαινε ότι ο περιορισμένος αριθμός ενδυμάτων που διέθεταν οι κρατούμενοι δεν μπορούσαν να πλυθούν όπως έπρεπε,

γεγονός το οποίο έθετε σε περαιτέρω κίνδυνο την ατομική υγιεινή, ιδίως εκείνων που κρατούνταν επί μεγάλα χρονικά διαστήματα. Υπήρχε επίσης μία φανερή έλλειψη σε προϊόντα καθαρισμού (...).

2. Οι διαπιστώσεις της CPT στην από 16 Οκτωβρίου 2014 έκθεσή της, η οποία δημοσιεύθηκε κατόπιν της επίσκεψής της από τις 4 μέχρι τις 16 Απριλίου 2013, όσον αφορά τους χώρους της υποδιεύθυνσης αλλοδαπών Αττικής (Πέτρου Ράλλη) και του κέντρου κράτησης της Αμυδαλέζας

48. Στην από 16 Οκτωβρίου 2014 έκθεσή της, η CPT ανέφερε τα ακόλουθα όσον αφορά τις συνθήκες κράτησης τους χώρους της υποδιεύθυνσης αλλοδαπών Αττικής (Πέτρου Ράλλη) και του κέντρου κράτησης της Αμυδαλέζας:

«61. Η CPT είναι πεπεισμένη ότι τα κέντρα κράτησης, όπως αυτό της Πέτρου Ράλλη και του Φυλακίου με την απολύτως ακατάλληλη δομή εγκλεισμού τους, θα χρησιμοποιηθούν στο μέλλον μόνον για κράτηση βραχείας διάρκειας (...).

63. (...) Το προαναχωρητικό κέντρο της Αμυδαλέζας, το οποίο άνοιξε τον Απρίλιο 2012, ευρίσκεται σε μία άκρη της Αστυνομικής Ακαδημίας στα βόρεια της Αθήνας. Το κέντρο αποτελείται από δύο καταυλισμούς μιας σειράς από περιφραγμένα τμήματα με χαλίκι, μέσα στα οποία υπάρχουν τρεις ή τέσσερις σειρές προκατασκευασμένων δομών, εκάστη των οποίων φιλοξενεί μέχρι οκτώ άτομα. Κατά την εποχή της επίσκεψης, ο Καταυλισμός I (Α) φιλοξενούσε 718 άτομα για μία χωρητικότητα 736 (ήτοι 92 μονάδες) σε πέντε χώρους (δύο είχαν 16 μονάδες και τρεις είχαν 20 μονάδες). Ο Καταυλισμός II (Β) είχε μία παρόμοια διαρρύθμιση και λειτουργούσε στην μέγιστη χωρητικότητά του, φιλοξενώντας 906 άτομα. Ένας τρίτος καταυλισμός χωρητικότητας 336 κρατουμένων ήταν υπό κατασκευή.

(...)

68. Οι προκατασκευασμένες δομές φιλοξενίας στο προαναχωρητικό κέντρο της Αμυδαλέζας αποτελούνταν από δύο δωμάτια, έκαστο των

οποίων είχε εμβαδόν 9 τετραγωνικών μέτρων και ήταν εφοδιασμένο με δύο σετ κρεβατιών σε κουκέτες, ένα τραπέζι και καρέκλες και μία ντουλάπα. Μεταξύ των δύο δωματίων υπήρχαν δύο τουαλέτες και ντους πλήρως διαχωρισμένα. Οι μονάδες ήταν εν γένει καθαρές και σε καλή κατάσταση και φωτίζονταν και αερίζονταν επαρκώς. Επιπλέον, οι κρατούμενοι μπορούσαν να παραμένουν έξω κατά το μεγαλύτερο μέρος της ημέρας (από ώρα 9 το πρωί μέχρι ώρα 13 και από ώρα 15 μέχρι ώρα 19), γεγονός το οποίο ανακούφιζε τον περιορισμένο ωφέλιμο χώρο για κάθε κρατούμενο μέσα στα δωμάτια. Εν τούτοις, το «έξω» σήμαινε να περπατούν γύρω πάνω στο χαλίκι μεταξύ των σειρών των μονάδων ή στον ακάλυπτο χώρο στην είσοδο του τμήματος, χωρίς να υπάρχουν διαθέσιμες εγκαταστάσεις ανάπαυσης ή αθλητισμού ή άλλες δραστηριότητες. Δεν υπήρχαν κοινά δωμάτια προς συνάθροιση ή παρακολούθηση της τηλεόρασης και κανείς χώρος προορισμένος για την λατρεία. Επίσης, οι κρατούμενοι παραπονούνταν για την έλλειψη των προϊόντων υγιεινής και για το γεγονός ότι δεν μπορούσαν να πλένουν τα ενδύματα ή τα κλινοσκεπάσματά τους. Πράγματι, τα πλυντήρια και τα στεγνωτήρια είχαν αγοραστεί αλλά δεν λειτουργούσαν.

(...)

72. Η αποστολή παρατήρησε ότι η συντήρηση ήταν ένα μείζον ζήτημα σε όλα τα κέντρα τα οποία επισκέφθηκε (μη λειτουργία παροχών ηλεκτρικού ρεύματος, θραύση υδραυλικών, θραύση λαμπτήρων κλπ.). Η CPT συστήνει να ληφθούν μέτρα προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι πραγματοποιούνται εργασίες τακτικής συντήρησης σε όλα τα κέντρα κράτησης (προαναχωρητικά).

75. (...) οι συνθήκες κράτησης στο κέντρο κράτησης της Πέτρου Ράλλη παρέμεναν απολύτως ακατάλληλες για την κράτηση παρατύπων μεταναστών επί παρατεταμένα χρονικά διαστήματα. Κατά τον χρόνο της επίσκεψης το 2013, ο χώρος κράτησης για τις γυναίκες κρατούμενες ήταν υπό ανακαίνιση και 188 άνδρες κρατούμενοι ήταν τοποθετημένοι μέσα σε κελιά τα οποία ήταν σχεδιασμένα για μία χωρητικότητα 170 ατόμων. Οι

κρατούμενοι παραπονούνταν για φθαρμένες και βρόμικες κουβέρτες και για την έλλειψη προϊόντων υγιεινής, καθώς και για το γεγονός ότι ήταν αναγκασμένοι να ουρούν μέσα σε πλαστικά μπουκάλια την νύχτα, δεδομένου ότι, από ό, τι φαίνεται, το προσωπικό δεν απαντούσε στις κλήσεις των κρατουμένων προκειμένου να έχουν πρόσβαση στις τουαλέτες. Εξάλλου, η άσκηση σε ανοικτό χώρο προσφερόταν μόνον πολύ σπάνια και διαρκούσε περίπου 30 λεπτά. Επιπρόσθετα, καμία δραστηριότητα δεν προσφερόταν. Πολλά άτομα παρέμεναν υπό κράτηση μέχρι και 12 μήνες χωρίς καμία ενημέρωση σχετικά με την νομική κατάστασή τους ή με την τύχη τους.

(...)

84. (...) Η CPT έχει ήδη υπογραμμίσει δια μακρών την σημασία της παρουσίας ιατρικού προσωπικού για έκαστο κέντρο μεταναστών σε καθημερινή βάση (...). Εν τούτοις, οι πόροι όσον αφορά το προσωπικό ήταν συχνά ανεπαρκείς έναντι του αριθμού των κρατουμένων ατόμων. Τούτο ίσχυε ιδίως για το κέντρο της Αμυγδαλέζας. Δύο γιατροί γενικής ιατρικής και δύο νοσοκόμοι ήταν παρόντες στο κέντρο όλες τις ημέρες της εβδομάδας από ώρα 9:00 μέχρι ώρα 13:00. Κατά την διάρκεια του Σαββατοκύριακου, τα άτομα τα οποία είχαν ανάγκη μπορούσαν να μεταχθούν στο τοπικό νοσοκομείο. Ένας ψυχολόγος πλήρους απασχολήσεως και ένας ψυχίατρος επισκέπτονταν το κέντρο μία φορά την εβδομάδα, αλλά δεν υπήρχε οδοντίατρος εκεί. Τούτο ουδόλως επαρκεί για έναν πληθυσμό κρατουμένων από 1.600 άτομα (...).

91. (...) στο κέντρο της Αμυγδαλέζας, όπου πολλοί κρατούμενοι δέχονταν επισκέπτες λόγω της εύκολης πρόσβασης από την Αθήνα, δεν υπήρχαν εγκαταστάσεις επί τόπου (για τις επισκέψεις). Τα κρατούμενα άτομα αναγκάζονταν να συναντούν τους επισκέπτες τους μέσα από την περίφραξη η οποία υπήρχε γύρω από το τμήμα (...). Πρέπει να ληφθούν άμεσα μέτρα προκειμένου να δημιουργηθεί ένας κατάλληλος χώρος επισκέψεων στο προαναχωρητικό κέντρο της Αμυγδαλέζας.

92. Για τους περισσότερους από τους παράτυπους μετανάστες, το πλέον σημαντικό μέσο για να διατηρήσουν την επαφή με τον εξωτερικό κόσμο ήταν το τηλέφωνο. Όλα τα κέντρα και τα καταστήματα κράτησης διέθεταν τηλεφωνικούς θαλάμους που λειτουργούσαν με κάρτα. Εν τούτοις, οι κάρτες θεωρούνταν ακριβές δεδομένου ιδίως ότι οι περισσότεροι από τους κρατούμενους είχαν συγγενείς σε άλλη ήπειρο. Σύμφωνα με τους κανόνες της ελληνικής αστυνομίας οι οποίοι διέπουν την κράτηση, δεν επιτρέπεται στα κρατούμενα άτομα να έχουν κινητό τηλέφωνο. Εν τούτοις, όπως η CPT έχει επαναλάβει πολλές φορές, οι συνθήκες κράτησης των παρατύπων μεταναστών πρέπει να είναι διαφορετικές από εκείνες των ποινικών υπόπτων ή των καταδίκων (...). Η CPT συστήνει στις ελληνικές αρχές να επιτρέπουν στα άτομα τα οποία κρατούνται μέσα στο κέντρο κράτησης των μεταναστών να κρατούν τα κινητά τηλέφωνα τους και να τροποποιήσουν αναλόγως τους σχετικούς κανόνες».

3. Οι διαπιστώσεις της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης (ΚΣΣΕ)

49. Στην απόφασή της με αριθμό 1918(2013) της 25 Ιανουαρίου 2013, η ΚΣΣΕ διατύπωσε τα ακόλουθα:

«3. Η Συνέλευση είναι ιδιαίτερα ανήσυχη για την κατάσταση της Ελλάδας, η οποία έχει καταστεί η κυρία πύλη εισόδου των ροών της παράτυπης μετανάστευσης μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η Ελλάδα υποφέρει ιδιαίτερα από την τρέχουσα οικονομική κρίση και δεν έχει ακόμη ένα αποτελεσματικό και λειτουργικό σύστημα διαχείρισης του ασύλου και της μετανάστευσης, ικανό να αντιμετωπίσει τον μεγάλο αριθμό των αφίξεων. Τα ανθρώπινα δικαιώματα των μεταναστών, των αιτούντων άσυλο και των προσφύγων παραβιάζονται, εξαιτίας της δημιουργίας ενός μηχανισμού συστηματικής κράτησης κάτω από συνθήκες μη σύμφωνες προς τους κανόνες και της απουσίας πρόσβασης στο άσυλο και στις ουσιώδεις υπηρεσίες (...).»

50. Τα μέλη της ad hoc υποεπιτροπής της ΚΣΣΕ για την μαζική άφιξη παρατύπων μεταναστών, αιτούντων άσυλο και προσφύγων στις ακτές της νότιας Ευρώπης, συνοδευόμενα σε ένα μέρος της επίσκεψης από τον Jean-Claude Mignon, τον τότε Πρόεδρο της ΚΣΣΕ, πραγματοποίησαν μία ενημερωτική επίσκεψη στην Ελλάδα από τις 14 μέχρι τις 16 Ιανουαρίου 2013. Στην από 17 Ιανουαρίου 2013 ανακοίνωσή της, η αποστολή ανέφερε τα εξής:

«Ο Πρόεδρος και η υποεπιτροπή χαιρετίζουν θερμά την αποφασιστικότητα των ελληνικών αρχών για την επίλυση, το ταχύτερο δυνατόν, της σημαντικής εκκρεμότητας των 50.000 αιτήσεων ασύλου και για το κλείσιμο τριών κέντρων κράτησης τα οποία κρίθηκαν μη σύμφωνα προς τους κανόνες που ισχύουν για κέντρα αυτά, μεταξύ των οποίων, κατά την διάρκεια του 2013, και του κέντρου που βρίσκεται στο αστυνομικό τμήμα της οδού Πέτρου Ράλλη, στην Αθήνα (...).

Αν και υπήρξε πρόοδος, με την κατασκευή νέων κέντρων κράτησης τα οποία προσφέρουν καλύτερες συνθήκες, όπως αυτό της Αμυγδαλέζας, η αποστολή σημείωσε σοβαρά προβλήματα όσον αφορά την πρόσβαση στο άσυλο, την ιατρική περίθαλψη, την ενημέρωση και την δυνατότητα για τους κρατούμενους να επικοινωνούν με τον εξωτερικό κόσμο. Τα περισσότερα από τα κέντρα κράτησης τα οποία επισκέφθηκε η αποστολή δεν ανταποκρίνονται σήμερα στους κανόνες οι οποίοι είναι συμβατοί προς τον σεβασμό της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, δεδομένου ότι υπάρχει έλλειψη βασικών εξοπλισμών όπως η θέρμανση, ο φωτισμός ή το ζεστό νερό».

51. Σύμφωνα με την έκθεση (εισηγήτρια η κ. T. Strik, μέλος της Επιτροπής μεταναστών, προσφύγων και εκτοπισθέντων) η οποία επισυνάπτεται στην απόφαση 1918(2013) της ΚΣΣΕ και συντάχθηκε κατόπιν της επίσκεψής της στην Ελλάδα από τις 14 μέχρι τις 16 Ιανουαρίου 2013:

«30. Παρά τις προσπάθειες οι οποίες έχουν αναληφθεί από την νέα ελληνική Κυβέρνηση για την βελτίωση των συνθηκών κράτησης, χάρη ιδίως στην ανακαίνιση των χώρων και στην κατασκευή νέων κέντρων

όπως εκείνο της Αμυγδαλέζας, η επίσκεψη της ad hoc υποεπιτροπής της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης στην Ελλάδα επιβεβαίωσε τον μη σεβασμό των κανόνων (...). Στο αστυνομικό τμήμα της οδού Πέτρου Ράλλη στην Αθήνα, η αποστολή συνάντησε πολλές γυναίκες απελπισμένες, κρατούμενες κάτω από συνθήκες μη συμβατές προς τα πρότυπα, χωρίς άμεση πρόσβαση σε υγειονομικές εγκαταστάσεις. Όλες παραπονούνται για την έλλειψη καταλλήλων ενδυμάτων και ιατρικών υπηρεσιών, καθώς και για την έλλειψη επαφής με τον εξωτερικό κόσμο.

(...)

32. Οι ελληνικές αρχές (...) έκλεισαν πρόσφατα ένα κέντρο κράτησης και γνωστοποίησαν την πρόθεσή τους να κλείσουν δύο ακόμη, οι συνθήκες των οποίων κρίθηκαν μη συμβατές προς τα πρότυπα, και ιδίως το αστυνομικό τμήμα της οδού Πέτρου Ράλλη στην Αθήνα. Το τελευταίο επρόκειτο να κλείσει εντός του 2013, μία απόφαση η οποία πρέπει να χαιρετισθεί.

B. Η Έκθεση της Διεθνούς Αμνηστίας

52. Σε μία δημόσια δήλωση της 13 Αυγούστου 2013, η ΜΚΟ Διεθνής Αμνηστία διατύπωσε τα εξής όσον αφορά το κέντρο κράτησης της Αμυγδαλέζας:

«(...) Κατά την διάρκεια της επίσκεψης της οργάνωσης στο κέντρο κράτησης της Αμυγδαλέζας τον Απρίλιο και τον Ιούλιο 2013, οι κρατούμενοι εξέφρασαν την απελπισία τους για τα παρατεταμένα χρονικά διαστήματα κράτησης και επικαλέστηκαν την μέτρια ποιότητα της σίτισης, τις κακές συνθήκες υγιεινής και δυσχέρειες όσον αφορά την δυνατότητα να επικοινωνούν με τις οικογένειές τους, διότι έχουν περιορισμένη πρόσβαση στα τηλέφωνα. Η αστυνομία και οι κρατούμενοι ανέφεραν την ανησυχία τους σχετικά με την υγιεινή ενόψει της έλλειψης πόρων για την πρόσληψη υπαλλήλων καθαρισμού στο κατάστημα κράτησης (...).»

Γ. Οι Εκθέσεις οι οποίες προέρχονται από τους εθνικούς θεσμούς

Οι διαπιστώσεις του Συνηγόρου του Πολίτη στην από 29 Μαΐου 2013 έκθεσή του, η οποία συντάχθηκε κατόπιν της επίσκεψής του στους χώρους της υποδιεύθυνσης αλλοδαπών Αττικής (Πέτρου Ράλλη) και στο κέντρο κράτησης της Αμυγδαλέζας

53. Κατόπιν της επίσκεψής του της 4 Οκτωβρίου 2012 στους χώρους κράτησης της υποδιεύθυνσης αλλοδαπών Αττικής, ο Συνήγορος ανέφερε ότι η μέγιστη χωρητικότητα του κέντρου ήταν 350 άτομα (ήτοι 170 άτομα στα κελιά για άνδρες, 150 άτομα στα κελιά για γυναίκες και 30 άτομα στα ειδικά κελιά κράτησης). Την ημέρα της επίσκεψης κρατούνταν εκεί 214 άνδρες, 134 γυναίκες, καθώς και 3 ανήλικοι με τις μητέρες τους. Οι αλλοδαποί κρατούνταν σε δύο ορόφους του κτιρίου, οι οποίοι ήταν χωρισμένοι σε δύο πτέρυγες, ανάλογα με το φύλο τους και τις ανάγκες μιας ειδικής θεραπείας. Έκαστος όροφος είχε ένα ανοιχτό προαύλιο περιπάτου. Η πρόσβαση στο προαύλιο ήταν διαθέσιμη κάθε ημέρα και διαρκούσε δύο ώρες περίπου.

54. Ο Συνήγορος ανέφερε ότι οι υπεύθυνοι αστυνομικοί εκτιμούσαν ότι ο αριθμός των κρατουμένων ήταν σχετικά διαχειρίσιμος, παρά το γεγονός ότι ήταν μεγαλύτερος από την χωρητικότητα του κέντρου. Προσέθετε ότι πολλά προβλήματα του είχαν επισημανθεί, ιδίως όσον αφορά την κάλυψη των δαπανών της λειτουργίας του κέντρου εξαιτίας των περικοπών του προϋπολογισμού (όσον αφορά την σίτιση, την καθαριότητα, την θέρμανση, την συντήρηση κλπ.). Κάποιες μη κυβερνητικές οργανώσεις αναλάμβαναν την συλλογή ενδυμάτων, τροφίμων κλπ., η δε παροχή ιατρικών υπηρεσιών είχε ανατεθεί στην μη κυβερνητική οργάνωση «Ιατρική Παρέμβαση». Ο Συνήγορος επεσήμανε ότι η κράτηση επί μεγάλα χρονικά διαστήματα και η αύξηση του αριθμού των προσφευγόντων προκαλούσαν προβλήματα υγιεινής.

55. Ο Συνήγορος επισκέφθηκε το κέντρο της Αμυγδαλέζας δύο φορές, στις 25 Σεπτεμβρίου 2012 και στις 27 Μαρτίου 2013. Κατόπιν των επισκέψεων αυτών, ανέφερε ότι το κέντρο, η λειτουργία του οποίου είχε αρχίσει τον Μάιο 2012, είχε κατασκευαστεί στην τοποθεσία της σχολής της αστυνομίας και περιελάμβανε δύο τομείς. Ο τομέας Α αποτελούνταν από 50 εμπορευματοκιβώτια και ο τομέας Β από 40 εμπορευματοκιβώτια. Έκαστο από αυτά αποτελούνταν από δύο χώρους

τεσσάρων κρεβατιών ο καθένας, έναν κοινόχρηστο χώρο στην μέση και τουαλέτες με ντους. Τα εμπορευματοκιβώτια διέθεταν φωτισμό και ήταν εφοδιασμένα με κλιματισμό. Οι κρατούμενοι μπορούσαν να κάνουν τακτικά περίπατο στον εξωτερικό χώρο. Ο τομέας Β διέθετε έναν χώρο εστιατορίου και έναν χώρο λατρείας.

56. Όσον αφορά την ιατρική περίθαλψη, ο Συνήγορος σημείωνε ότι μέσα στο κέντρο δραστηριοποιούνταν η μη κυβερνητική οργάνωση «Ιατρική Παρέμβαση». Λειτουργούσε ένα ιατρείο και ιατρική και ψυχολογική υποστήριξη παρέχονταν από έναν γιατρό, έναν νοσοκόμο, έναν κοινωνικό λειτουργό και έναν ψυχολόγο. Όλα τα άτομα τα οποία εισέρχονταν μέσα στο κέντρο εξετάζονταν προκειμένου να δημιουργηθεί ο ιατρικός φάκελός τους και να ελεγχθεί η κατάσταση της υγείας τους. Τα γεύματα των κρατουμένων παρέχονταν από μία ιδιωτική εταιρεία τροφοδοσίας και σερβίρονταν τρεις φορές την ημέρα (πρωινό, γεύμα και δείπνο).

57. Κατά τον χρόνο της επίσκεψης, στις 27 Μαρτίου 2013, 1.512 άτομα κρατούνταν εκεί, ήτοι 800 άτομα στον τομέα Α, ο οποίος είχε χωρητικότητα 928 ατόμων, και 712 άτομα στον τομέα Β, ο οποίος είχε χωρητικότητα 736 ατόμων. Ο Συνήγορος ανέφερε ότι η προμήθεια προϊόντων ατομικής υγιεινής είχε διακοπεί πριν από τρεις μήνες, λόγω της εξάντλησης των πόρων οι οποίοι προορίζονταν προς τούτο. Την ημέρα της επίσκεψης, ο Συνήγορος διαπίστωσε επίσης ότι, για τον ίδιο αυτόν λόγο, ο καθαρισμός των χώρων είχε διακοπεί πριν από τρεις ημέρες. Η ΜΚΟ «Ιατρική Παρέμβαση» συνέχιζε να παρέχει ιατρική περίθαλψη και δύο ιατρεία λειτουργούσαν εκεί ακόμη. Η ιατρική και ιατρική υποστήριξη εξασφαλιζόταν από δύο γιατρούς, δύο νοσοκόμους, έναν ψυχολόγο και μία κοινωνική λειτουργό, στους οποίους έρχονταν να προστεθούν τρεις κοινωνικές λειτουργοί, δύο ψυχολόγοι και δύο διερμηνείς. Τηλεφωνικοί θάλαμοι οι οποίοι λειτουργούσαν με κάρτα είχαν εγκατασταθεί, υπήρχαν ώρες επισκεπτηρίου και η πρόσβαση των δικηγόρων στο κέντρο ήταν ελεύθερη.

58. Στα γενικά συμπεράσματά του, ο Συνήγορος επεσήμανε όσον αφορά το δικαίωμα στον περίπατο των κρατουμένων ότι, ειδικώς για την υποδιεύθυνση αλλοδαπών Αττικής, ένας περίπατος κάθε δύο ημέρες για κάθε πτέρυγα δεν μπορούσε να θεωρηθεί επαρκής για κάθε κρατούμενο, κυρίως σε περίπτωση

κράτησης επί πολλούς μήνες. Υπογράμμισε επίσης την πλήρη απουσία ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων, αναφέροντας ότι ένας χώρος προοριζόμενος για τέτοιες δραστηριότητες είχε προβλεφθεί για την Αμυγδαλέζα. Θεωρούσε ακόμη ότι ήταν απαραίτητες σημαντικές βελτιώσεις όσον αφορά την καθαριότητα των κέντρων, την παροχή προϊόντων ατομικής υγιεινής, καθώς και την επάρκεια άλλων ειδών, όπως τα κλινοσκεπάσματα.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

Ι. ΕΠΙ ΤΩΝ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 3 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

59. Ο προσφεύγων παραπονείται για τις συνθήκες κράτησής του μέσα στους διάφορους χώρους στους οποίους κρατήθηκε. Επικαλείται μία παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης, το οποίο έχει ως εξής:

Άρθρο 3

«Ουδείς επιτρέπεται να υποβληθή εις βασάνους ούτε εις ποινάς ή μεταχείρισιν απανθρώπους ή εξευτελιστικάς.»

A. Επί του παραδεκτού

60. Διαπιστώνοντας ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη με την έννοια του άρθρου 35 § 3 α) της Σύμβασης και ότι αυτή δεν προσκρούει σε οποιονδήποτε άλλο λόγο απαραδέκτου, το Δικαστήριο την κηρύσσει παραδεκτή.

B. Επί της ουσίας

1. Οι θέσεις των διαδίκων

α) Ο προσφεύγων

61. Ο προσφεύγων εκθέτει ότι βρισκόταν σε μία κατάσταση ακραίας ευαλωτότητας: ήταν ένας πρόσφυγας ο οποίος είχε ήδη πέσει θύμα βασανιστηρίων και διώξεων στην Τουρκία, διάφορα δε μέλη της οικογενείας του είχαν πέσει θύματα βασανιστηρίων, βιασμών, αυθαιρέτων συλλήψεων, κρατήσεων και εξωδίκων εκτελέσεων μέσα στην χώρα αυτήν. Αναφέρει ότι, κατά τον χρόνο των συμβάντων, αυτός κρατούνταν ενόψει της απέλασής του, κάτω

από συνθήκες απάνθρωπες και ταπεινωτικές, χωρίς κανένα ένδικο βοήθημα κατά της απόφασης απέλασής του, δεδομένου ότι δεν ενημερώθηκε ούτε σχετικά με το περιεχόμενο της απόφασης αυτής ούτε σχετικά με τα διαθέσιμα ένδικα βοηθήματα. Εκθέτει ότι δεν είχε τα οικονομικά μέσα για να προσλάβει έναν δικηγόρο και ότι δεν έτυχε δικαστικής αρωγής, ενώ η αίτησή του για την χορήγηση ασύλου δεν καταχωρίστηκε και αυτός διέτρεχε τον κίνδυνο να σταλεί πίσω σε μία χώρα όπου κινδύνευε να αποτελέσει το αντικείμενο μιας απάνθρωπης και ταπεινωτικής μεταχείρισης. Υποστηρίζει ότι βρισκόταν σε μία κατάσταση ακραίας ευαλωτότητας, η οποία, σε συνδυασμό με τις ακατάλληλες συνθήκες κράτησης στα κέντρα του Σουφλίου και των Φερών, συνιστούσε απάνθρωπη και ταπεινωτική μεταχείριση.

62. Όσον αφορά την κράτησή του στα τμήματα συνοριακής φύλαξης Σουφλίου και Φερών και στην αστυνομική διεύθυνση αλλοδαπών Αττικής, ο προσφεύγων αναφέρεται στις αποφάσεις του Δικαστηρίου όσον αφορά τις συνθήκες κράτησης μέσα στους χώρους της αστυνομίας στις οποίες το Δικαστήριο είχε συμπεράνει την παραβίαση του άρθρου 3. Προσθέτει ότι κρατήθηκε μέσα στους χώρους των τμημάτων συνοριακής φύλαξης Σουφλίου και Φερών, και για ένα χρονικό διάστημα 23 ημερών, και στην συνέχεια για 18 ημέρες μέσα στους χώρους της αστυνομικής διεύθυνσης αλλοδαπών Αττικής, ήτοι για ένα συνολικό χρονικό διάστημα το οποίο υπερβαίνει τον ένα μήνα. Όσον αφορά τις συνθήκες της κράτησής του μέσα στους διάφορους χώρους στους οποίους είχε τοποθετηθεί, ο προσφεύγων αναφέρεται στην λεπτομερή περιγραφή του των συνθηκών αυτών (πιο πάνω παράγραφοι 29-32).

β) Η Κυβέρνηση

63. Η Κυβέρνηση εκθέτει, εν γένει, ότι ο προσφεύγων δεν αντιμετώπιζε συνθήκες υπερπλήρωσης σε κανέναν από τους χώρους στους οποίους αυτός είχε τοποθετηθεί, δεδομένου ότι ο αριθμός των κρατουμένων στην διάρκεια του επιδικού χρονικού διαστήματος ήταν σημαντικά μικρότερος από την χωρητικότητά τους. Προσθέτει προς τούτο ότι οι γενικές συνθήκες κράτησης ήταν ικανοποιητικές.

64. Κατά την άποψη της Κυβέρνησης, οι αιτιάσεις του προσφεύγοντος σχετικά με τις συνθήκες μέσα στους χώρους των τμημάτων συνοριακής φύλαξης Σουφλίου και Φερών, καθώς και μέσα σε εκείνους χώρους της αστυνομικής διεύθυνσης αλλοδαπών Αττικής, στηρίζονται σε αποφάσεις του Δικαστηρίου και σε σχετικές διεθνείς εκθέσεις που αφορούσαν χρονικά διαστήματα προηγούμενα των επιδίκων χρονικών διαστημάτων.

i) Όσον αφορά τα τμήματα συνοριακής φύλαξης Σουφλίου και Φερών

65. Όσον αφορά τα τμήματα συνοριακής φύλαξης Σουφλίου και Φερών, η Κυβέρνηση παραπέμπει στην εκδοχή της σχετικά με τις συνθήκες κράτησής του.

66. Η Κυβέρνηση υπογραμμίζει ότι οι κρατούμενοι είχαν την δυνατότητα να κάνουν περίπατο μέσα στους χώρους των τμημάτων συνοριακής φύλαξης και ότι τα προϊόντα ατομικής υγιεινής παρέχονταν στους κρατούμενους, κατά τρόπο ώστε οι ελλείψεις σε αυτόν τον τελευταίο τομέα είχαν διορθωθεί. Υποστηρίζει ότι, λαμβάνοντας επίσης υπόψη την συνολική διάρκεια της κράτησης του προσφεύγοντος, η οποία εκτάθηκε σε 22 ημέρες (από τις 19 Ιουνίου 2013 μέχρι τις 10 Ιουλίου 2013), οι συνθήκες της κράτησής του δεν θα μπορούσαν να θεωρηθούν ως απάνθρωπες ή ταπεινωτικές.

ii) Όσον αφορά τους χώρους της υποδιεύθυνσης αλλοδαπών Αττικής (Πέτρου Ράλλη)

67. Η Κυβέρνηση εκθέτει ότι οι ισχυρισμοί του προσφεύγοντος αντικρούονται ολοσχερώς από τις αντίθετες βεβαιώσεις των αρχών όσον αφορά το χρονικό διάστημα της κράτησης του προσφεύγοντος. Προσθέτει ως προς τούτο, ότι κατά το κρίσιμο χρονικό διάστημα, οι χώροι της κράτησης, οι υγειονομικές εγκαταστάσεις, τα συστήματα εξαερισμού, αερισμού και φωτισμού είχαν ανακαινισθεί προσφάτως, κατά τρόπο ώστε οι συνθήκες κράτησης είχαν βελτιωθεί. Σύμφωνα με την Κυβέρνηση, λαμβάνοντας υπόψη ότι η κράτηση του προσφεύγοντος μέσα στους χώρους της υποδιεύθυνσης αλλοδαπών Αττικής διήρκεσε μόνον 18 ημέρες (από τις 12 Ιουλίου μέχρι τις 29 Ιουλίου 2013), οι τυχόν ελλείψεις δεν θα μπορούσαν να θεωρηθούν ως υπερβαίνουσες τα όρια της

βαρύτητας η οποία απαιτείται προκειμένου να θεωρηθούν ως απάνθρωπη και ταπεινωτική μεταχείριση.

a. Όσον αφορά το κέντρο κράτησης της Αμυγδαλέζας

68. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η μεταφορά του προσφεύγοντος, στις 30 Ιουλίου 2013 στο κέντρο κράτησης της Αμυγδαλέζας συνιστά μία διακοπή στην κατάσταση του, δεδομένου ότι το κέντρο κράτησης αυτό δεν μπορεί να εξομοιωθεί προς τους χώρους κράτησης των αστυνομικών τμημάτων, λόγω των διαφορετικών συνθηκών διαμονής μέσα στο εν λόγω κέντρο. Εκθέτει ότι ο προσφεύγων δεν αντιμετώπισε κακές συνθήκες κράτησης (πιο πάνω παράγραφοι 41-44).

69. Η Κυβέρνηση επισημαίνει ότι η εξέγερση των κρατουμένων τον Αύγουστο 2013 δεν είχε δημιουργήσει οποιοδήποτε πρόβλημα στον τομέα Γ όπου είχε τοποθετηθεί ο προσφεύγων, ιδίως όσον αφορά τους περιορισμούς του περιπάτου. Κατά την άποψη της Κυβέρνησης, η από 25 Ιουλίου 2013 έκθεση της CPT δεν περιλαμβάνει στοιχεία σχετικά με τον τομέα Γ, ο οποίος, όπως διαπιστώθηκε από την CPT, τελούσε υπό κατασκευή. Προσθέτει ότι, σύμφωνα με την περιγραφή των χώρων των δύο άλλων τομέων, τα καταλύματα ήταν καθαρά και σε καλή κατάσταση, με επαρκή φωτισμό και αερισμό, και ότι οι κρατούμενοι μπορούσαν να εξέρχονται από τα καταλύματά τους για ένα μεγάλο διάστημα της ημέρας.

70. Η Κυβέρνηση αναφέρεται επίσης στην από 29 Μαΐου 2013 έκθεση του, ο Συνήγορος του Πολίτη, ο οποίος επισκέφθηκε το κέντρο κράτησης της Αμυγδαλέζας στις 25 Σεπτεμβρίου 2012 και στις 27 Μαρτίου 2013, σύμφωνα με την οποία το γενικό επίπεδο των συνθηκών ζωής είχε βελτιωθεί. Υποστηρίζει ότι η ανεπάρκεια διαθέσιμων μέσων επικοινωνίας, την οποία επικαλέστηκε ο προσφεύγων, είχε διορθωθεί, αναφερόμενη ως προς τούτο στην έκθεση του Συνηγόρου. Προσθέτει ότι η μη παροχή ειδών ατομικής υγιεινής την οποία διαπίστωσε ο Συνήγορος και στην οποία αναφέρεται ο προσφεύγων, δεν αφορούσε το χρονικό διάστημα της κράτησης του προσφεύγοντος.

71. Όσον αφορά τους ισχυρισμούς του προσφεύγοντος σχετικά με τα ωράρια των επισκέψεων, η Κυβέρνηση απαντά ότι οι επισκέψεις γίνονταν όλες τις ημέρες επί δύο ώρες στο προαύλιο, ενώ η πρόσβαση των δικηγόρων ήταν ελεύθερη.

γ) Η εκτίμηση του Δικαστηρίου

72. Όσον αφορά τις γενικές αρχές που αφορούν την εφαρμογή του άρθρου 3 της Σύμβασης σε υποθέσεις οι οποίες εγείρουν ζητήματα παρόμοια με εκείνα που τίθενται από την παρούσα και σχετίζονται ιδίως με τις συνθήκες στέρησης της ελευθερίας των δυνητικών μεταναστών και των αιτούντων άσυλο μέσα στα κέντρα υποδοχής ή κράτησης, το Δικαστήριο παραπέμπει στην σχετική εν προκειμένω νομολογία του (βλέπε, ιδίως, *M.S.S. κατά Βελγίου και Ελλάδας* [GC], αριθ. 30696/09, §§ 223-234, CEDH 2011, *S.D. κατά Ελλάδας*, αριθ. 53541/07, §§ 49-54, 11 Ιουνίου 2009, και *Tabesh κατά Ελλάδας*, αριθ. 8256/07, §§ 38-44, 26 Νοεμβρίου 2009).μ Εξάλλου, όσον αφορά τις υλικές συνθήκες μέσα στους χώρους κράτησης, το Δικαστήριο παραπέμπει στις αρχές οι οποίες εξάγονται από την νομολογία του και ιδίως από τις αποφάσεις *Mursic κατά Κροατίας* [GC], αριθ. 7334/13, §§ 96-141, CEDH 2016, και *Khlaifia και λοιποί κατά Ιταλίας* [GC], αριθ. 16483/12, §§ 158-165, 15 Δεκεμβρίου 2016)./

i) *Όσον αφορά τις συνθήκες κράτησης μέσα στους χώρους του Σουφλίου, των Φερών και της Πέτρου Ράλλη*

73. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι ο προσφεύγων κρατήθηκε στο συνοριακό φυλάκιο Σουφλίου από τις 19 Ιουνίου 2013 μέχρι τις 4 Ιουλίου 2013, ημερομηνία κατά την οποία αυτός μετέχθη στο συνοριακό φυλάκιο Φερών. Παρέμεινε μέσα στους χώρους αυτού του τελευταίου φυλακίου μέχρι τις 10 Ιουλίου 2013, ημερομηνία κατά την οποία αυτός μετέχθη στην υποδιεύθυνση αλλοδαπών Αττικής (Πέτρου Ράλλη). Μετά την μεταγωγή του, εισήλθε στο κέντρο κράτησης αλλοδαπών στις 12 Ιουλίου 2013, όπου και παρέμεινε μέχρι τις 30 Ιουλίου 2013. Έπεται ότι ο προσφεύγων κρατήθηκε επί 22 ημέρες στα δύο συνοριακά φυλάκια και 18 ημέρες μέσα στους χώρους της υποδιεύθυνσης αλλοδαπών Αττικής.

74. Το Δικαστήριο σημειώνει ως προς τούτο ότι ο προσφεύγων παραπονείται κυρίως για τα ίδια προβλήματα όσον αφορά τις συνθήκες της κράτησής του μέσα στους χώρους των συνοριακών φυλακίων Σουφλίου και Φερών, καθώς και σε εκείνους της υποδιεύθυνσης αλλοδαπών Αττικής. Κατά συνέπεια, και δεδομένου ότι, όπως προκύπτει από την δικογραφία, δεν υπήρξε αξιοσημείωτη αλλαγή στις συνθήκες κράτησης του προσφεύγοντος στα τρία αυτά αστυνομικά τμήματα, το Δικαστήριο κρίνει ότι εν προκειμένω πρόκειται «για μία συνεχή κατάσταση», η οποία δικαιολογεί μία εξέταση του συνόλου του χρονικού διαστήματος της κράτησης για την οποία ο προσφεύγων παραπονείται όσον αφορά τους χώρους αυτούς.

75. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι έχει ήδη διαπιστώσει την παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης λόγω του ανεπαρκούς χαρακτήρα των συνθηκών κράτησης οι οποίες επικρατούν στα κέντρα κράτησης Σουφλίου και Φερών καθώς και μέσα στους χώρους της υποδιεύθυνσης αλλοδαπών Αττικής (Πέτρου Ράλλη). Σημειώνει εν τούτοις ότι τα χρονικά διαστήματα τα οποία αφορούν οι σχετικές αποφάσεις δεν συμπίπτουν με εκείνα της κράτησης του προσφεύγοντος στην παρούσα περίπτωση.

76. Ειδικότερα, όσον αφορά τις συνθήκες κράτησης μέσα στους χώρους του Σουφλίου και των Φερών, το Δικαστήριο σημειώνει ότι οι διάδικοι παρουσιάζουν εκδοχές οι οποίες δεν συμπίπτουν όσον αφορά τις συνθήκες κράτησης οι οποίες επικρατούσαν στον εν λόγω χώρο κράτησης και οι οποίες φέρονται να έθιξαν προσωπικά τον προσφεύγοντα.

77. Επιβάλλεται να τονιστεί ότι οι συνθήκες κράτησης του μέσα στους χώρους των αστυνομικών τμημάτων Σουφλίου και Φερών έχουν επισημανθεί από πολλές εκθέσεις διεθνών οργανώσεων οι οποίες τα είχαν επισκεφθεί λίγο πριν την κράτηση του προσφεύγοντος. Ως προς τούτο, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι η CPT, στην έκθεσή της η οποία δημοσιεύθηκε στις 16 Οκτωβρίου 2014 και εκπονήθηκε κατόπιν της επίσκεψής της που έλαβε χώρα από τις 4 μέχρι τις 16 Απριλίου 2013 (πιο πάνω παράγραφος 47), ήτοι δύο μήνες πριν την έναρξη της κράτησης του προσφεύγοντος, ανέφερε ότι τα κελιά σε έκαστο από τα συνοριακά φυλάκια του Σουφλίου και των Φερών είχαν επιφάνεια 18 τετραγωνικών μέτρων

και ήταν εφοδιασμένα με τέσσερα σει κρεβατιών σε κουκέτες συνολικής χωρητικότητας 32 ατόμων. Την εποχή της επίσκεψης, 15 άνδρες, 7 γυναίκες και 3 ανήλικοι κρατούνταν στο κατάστημα, ήτοι 25 άτομα συνολικά. Επίσης, αν και, σύμφωνα με την έκθεση αυτή, τα κύρια θέματα ανησυχίας αφορούσαν τον περιορισμό της άσκησης στον εξωτερικό χώρο κατόπιν της απόδρασης επτά ποινικών υπόπτων τον Μάρτιο 2013, την έλλειψη δραστηριοτήτων και την ανεπαρκή υγιεινή, παραμένει γεγονός ότι, πάντοτε κατά την CPT, το αστυνομικό τμήμα και το συνοριακό φυλάκιο του Σουφλίου είχε ανακαινισθεί και ότι οι εγκαταστάσεις υγιεινής ήταν σε καλή κατάσταση και ότι οι κρατούμενοι είχαν καθημερινή πρόσβαση σε ένα μικρό προαύλιο πίσω από το κτίριο. Το Δικαστήριο παρατηρεί επίσης ότι, κατά την CPT, τα τμήματα αυτά παρουσίαζαν μία σημαντική βελτίωση σε σύγκριση με την κατάσταση η οποία είχε διαπιστωθεί το 2011.

78. Όσον αφορά τους χώρους της υποδιεύθυνσης αλλοδαπών Αττικής (Πέτρου Ράλλη), το Δικαστήριο σημειώνει ότι η CPT επισκέφθηκε το κέντρο τον Απρίλιο 2013 (πιο πάνω παράγραφος 48), ο δε Συνήγορος του Πολίτη στις 4 Οκτωβρίου 2012 (πιο πάνω παράγραφοι 53-58). Σύμφωνα με την CPT, οι συνθήκες κράτησης στο κέντρο κράτησης της οδού Πέτρου Ράλλη παρέμεναν απολύτως ακατάλληλες για την κράτηση παρατύπων μεταναστών επί μεγάλα χρονικά διαστήματα. Κατά τον χρόνο της επίσκεψης το έτος 2013, 188 άνδρες κρατούμενοι ήταν τοποθετημένοι σε κελιά τα οποία έχουν σχεδιαστεί για μία χωρητικότητα 170 ατόμων και οι κρατούμενοι παραπονούνταν σχετικά με τις συνθήκες υγιεινής. Η κ. T. Strik, μέλος της Επιτροπής μεταναστών, προσφύγων και εκτοπισθέντων της ΚΣΣΕ, επισκέφθηκε επίσης, τον Ιανουάριο του 2013, τους χώρους της υποδιεύθυνσης αλλοδαπών Αττικής (Πέτρου Ράλλη), αλλά οι παρατηρήσεις της παραμένουν γενικού χαρακτήρα (πιο πάνω παράγραφοι 49-51).

79. Το Δικαστήριο παρατηρεί εξάλλου ότι ο προσφεύγων κρατήθηκε στους χώρους του αστυνομικού τμήματος συνοριακής φύλαξης Σουφλίου από τις 19 Ιουνίου 2013 μέχρι τις 4 Ιουλίου 2013, στους χώρους του αστυνομικού τμήματος συνοριακής φύλαξης Φερών από τις 4 μέχρι τις 10 Ιουλίου 2013 και στους

χώρους της υποδιεύθυνσης αλλοδαπών Αττικής (Πέτρου Ράλλη) από τις 10 Ιουλίου 2013 μέχρι τις 30 Ιουλίου 2013, ήτοι για βραχεία χρονικά διαστήματα.

80. Λαμβανομένων υπόψη όσων αναφέρονται πιο πάνω, το Δικαστήριο θεωρεί ότι οι συνθήκες κράτησης του προσφεύγοντος μέσα στους χώρους των τμημάτων συνοριακής φύλαξης Σουφλίου και Φερών καθώς και μέσα στους χώρους της υποδιεύθυνσης αλλοδαπών Αττικής (Πέτρου Ράλλη) δεν υπερέβησαν τα όρια της βαρύτητας η οποία απαιτείται προκειμένου να θεωρηθούν ως απάνθρωπη και ταπεινωτική μεταχείριση. Κατά συνέπεια, εκτιμά ότι δεν υπήρξε εν προκειμένω παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης.

ii) Όσον αφορά το κέντρο κράτησης της Αμυδαλέζας

81. Το Δικαστήριο σημειώνει ο προσφεύγων κρατήθηκε στο κέντρο κράτησης της Αμυδαλέζας από τις 30 Ιουλίου 2013 μέχρι τις 13 Δεκεμβρίου 2013, ήτοι για ένα χρονικό διάστημα τεσσάρων μηνών και δεκατριών ημερών.

82. Σύμφωνα με την έκθεση της CPT, η οποία επισκέφθηκε το κέντρο της Αμυδαλέζας τον Απρίλιο του 2013 (πιο πάνω παράγραφος 48), τα καταλύματα αποτελούνταν από δύο δωμάτια εφοδιασμένα με δύο σύνολα κρεβατιών σε κουκέτες, ένα τραπέζι και καρέκλες και μία ντουλάπα, έκαστο εμβαδού 9 τετραγωνικών μέτρων, μεταξύ των οποίων υπήρχαν δύο διαχωρισμένα τμήματα με τουαλέτες και ντους. Όπως παρατηρήθηκε από την αποστολή της CPT στην έκθεσή της, οι κρατούμενοι μπορούσαν να βγαίνουν έξω από το δωμάτιό τους κατά το μεγαλύτερο μέρος της ημέρας, γεγονός το οποίο ανακούφιζε τον ωφέλιμο χώρο εκάστου κρατουμένου. Αν και, πάντοτε σύμφωνα με την CPT, δεν υπήρχαν διαθέσιμες εγκαταστάσεις αφιερωμένες στην ανάπαυση ή στις αθλητικές δραστηριότητες ή άλλες δραστηριότητες διαθέσιμες για τους κρατούμενους και, σύμφωνα με τα παράπονα των τελευταίων, υπήρχε έλλειψη προϊόντων υγιεινής και δεν είχαν την δυνατότητα να πλένουν τα ενδύματα ή τα κλινოსκεπάσματά τους, η CPT ανέφερε επίσης ότι οι μονάδες ήταν εν γένει καθαρές και σε καλή κατάσταση και με επαρκή φωτισμό και αερισμό.

83. Ο Συνήγορος του Πολίτη, ο οποίος επισκέφθηκε το κέντρο δύο φορές, τον Σεπτέμβριο του 2012 και τον Μάρτιο του 2013, έκανε παρόμοιες διαπιστώσεις

(πιο πάνω παράγραφοι 55-58). Συγκεκριμένα, αυτός σημείωσε στην έκθεσή του της 29 Μαΐου 2013 ότι τα καταλύματα ήταν εφοδιασμένα με κλιματισμό και διέθεταν φωτισμό και ότι οι προσφεύγοντες μπορούσαν να κάνουν τακτικό περίπατο στον εξωτερικό χώρο. Εξάλλου, η ΜΚΟ «Ιατρική Παρέμβαση» ήταν ενεργή μέσα στο κέντρο και προσφερόταν κοινωνική και ψυχολογική υποστήριξη. Το Δικαστήριο σημειώνει επίσης ότι ο Συνήγορος δεν ανέφερε μία ιδιαίτερη κατάσταση υπερπλήρωσης και ότι, στις εκθέσεις τους, ούτε η CPT ούτε ο Συνήγορος του Πολίτη δεν έδειξαν να επικρίνουν την κατάσταση στο κέντρο αυτό.

84. Έτσι, το Δικαστήριο εκτιμά ότι δεν αποδείχθηκε υπέρβαση των ορίων της βαρύτητας η οποία απαιτείται προκειμένου η κράτηση του προσφεύγοντος στο κέντρο κράτησης της Αμυγδαλέζας να χαρακτηριστεί ως απάνθρωπη και ταπεινωτική μεταχείριση. Ως εκ τούτου, δεν υπήρξε εν προκειμένω παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης.

II. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 5 § 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

85. Ο προσφεύγων παραπονείται ακόμη ότι η κράτησή του ήταν αυθαίρετη και τούτο για διάφορους λόγους: κατά τους ισχυρισμούς του, οι αρχές αρνήθηκαν να καταχωρίσουν την αίτηση ασύλου του, η κράτησή του διατάχθηκε κατά τρόπο αυτόματο ενόψει της απέλασής του, συνελήφθη εκ νέου μετά την καταδίκη του σε ποινή φυλάκισης με αναστολή και κρατήθηκε ενώ είχε αιτηθεί την χορήγηση ασύλου. Επικαλείται το άρθρο 5 § 1 της Σύμβασης το οποίο έχει ως εξής:

«Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα εις την ελευθερίαν και την ασφάλειαν. Ουδείς επιτρέπεται να στερηθή της ελευθερίας του ειμή εις τας ακόλουθους περιπτώσεις και συμφώνως προς την νόμιμον διαδικασίαν:

στ. εάν πρόκειται περί νομίμου συλλήψεως ή κρατήσεως ατόμου επί σκοπώ όπως εμποδισθή από του να εισέλθη παρανόμως εν τη χώρα, ή εναντίον του οποίου εκκρεμεί διαδικασία απελάσεως ή εκδόσεως.»

A. Επί του παραδεκτού

86. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη με την έννοια του άρθρου 35 § 3 α) της Σύμβασης και ότι δεν προσκρούει εξάλλου σε οποιονδήποτε άλλο λόγο απαραδέκτου, το Δικαστήριο την κηρύσσει παραδεκτή.

B. Επί της ουσίας

1. Τα επιχειρήματα των διαδίκων

α) Ο προσφεύγων

87. Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι, ακόμη και αν υποτεθεί ότι, σύμφωνα με τις αποφάσεις της 22 Ιουνίου 2013 και της 23 Ιουλίου 2013, η κράτησή του ήταν απαραίτητη για μία ταχεία και αποτελεσματική εξέταση της αίτησης ασύλου του, σύμφωνα με το ισχύον κατά τον χρόνο των συμβάντων δίκαιο, ήτοι το άρθρο 12 του προεδρικού διατάγματος 113/2013, η προηγούμενη γνώμη του διευθυντή της αρμόδιας υπηρεσίας για την εξέταση της αίτησής του απαιτούνταν προς τούτο. Όμως, δεδομένου ότι ο διευθυντής του περιφερειακού γραφείου ασύλου Αττικής ουδέποτε έδωσε την γνώμη του, οι αποφάσεις αυτές ελήφθησαν κατά τρόπο παράνομο και αυτόματο από τις αρμόδιες αστυνομικές αρχές οι οποίες ήταν κακόπιστες.

88. Ο προσφεύγων εκθέτει επίσης ότι είχε ένα δίκτυο υποστήριξης άλλων προσφύγων τουρκικής καταγωγής και μία σταθερή διεύθυνση στην Ελλάδα και ότι είχε ενημερώσει σχετικά το διοικητικό πρωτοδικείο το οποίο είχε εξετάσει τις αντιρρήσεις του. Κατά τους ισχυρισμούς του προσφεύγοντος, ο κίνδυνος φυγής, σύμφωνα με το ισχύον την εποχή εκείνη εθνικό δίκαιο, δεν θεωρήθηκε ως λόγος που δικαιολογεί την κράτηση ενός αιτούντος άσυλο, Σε κάθε περίπτωση, αυτός υποστηρίζει ότι δεν ήταν ύποπτος φυγής, διότι τα δακτυλικά αποτυπώματά του είχαν καταγραφεί στις βάσεις δεδομένων, ότι δεν είχε διαβατήριο και ότι το τουρκικό δελτίο ταυτότητάς του είχε κατατεθεί ενώπιον των αρμοδίων αρχών. Όσον αφορά την απόφαση της 23 Ιουλίου 2013, ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι η ταχεία και αποτελεσματική εξέταση της αίτησης ασύλου του δεν είχε οποιαδήποτε σχέση με την κράτησή του, διότι η συνέντευξή του είχε ήδη λάβει χώρα και η απόφαση επί της αίτησής του ήταν εκκρεμής, ενώ η υπηρεσία η οποία

ήταν αρμόδια για την εξέταση της τελευταίας δεν έδωσε την γνώμη του ως προς την κράτησή του. Έπεται, κατά την άποψή του, ότι η κράτησή του ως αιτούντος άσυλο διατάχθηκε κακόπιστα και χωρίς να ληφθεί υπόψη η προσωπική κατάστασή του ή εναλλακτικά μέτρα.

β) Η Κυβέρνηση

89. Η Κυβέρνηση υπογραμμίζει ότι ο προσφεύγων συνελήφθη και τέθηκε υπό κράτηση σύμφωνα με το άρθρο 83 § 1 του νόμου 3386/2005 για παράνομη είσοδο στην επικράτεια. Προσθέτει ότι, κατόπιν της καταδίκης του προσφεύγοντος, στις 21 Ιουνίου 2013, σε ποινή φυλάκισης με αναστολή, αυτός συνελήφθη εκ νέου, την ίδια ημέρα, ενόψει της απέλασής του, μέσα στο πλαίσιο μιας διοικητικής διαδικασίας. Μέσα στο πλαίσιο αυτό, κατά τους ισχυρισμούς της, ελήφθη μία απόφαση θέσης υπό προσωρινή κράτηση για τον λόγο ότι ο προσφεύγων ήταν ύποπτος φυγής. Στην συνέχεια, στις 26 Ιουνίου 2013, ελήφθη η απόφαση απέλασης η οποία διέταξε την συνέχιση της κράτησής του για μία διάρκεια η οποία δεν μπορούσε να υπερβεί τους έξι μήνες, σύμφωνα με το άρθρο 76 του νόμου 3386/2005.

90. Όσον αφορά την κράτηση του προσφεύγοντος μετά την εκδήλωση της βούλησής του να καταθέσει μία αίτηση ασύλου στις 22 Ιουνίου 2013, η Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι αυτή κρίθηκε απαραίτητη για μία ταχεία και αποτελεσματική εξέταση της αίτησής του, σύμφωνα με το άρθρο 13 του προεδρικού διατάγματος 114/2010, σύμφωνα με το οποίο οι κρατούμενοι αλλοδαποί οι οποίοι καταθέτουν μία αίτηση ασύλου συνεχίζουν να κρατούνται για τους προβλεπόμενους λόγους, μεταξύ των οποίων αναγράφεται η ταχεία και αποτελεσματική εξέταση της αίτησής τους.

91. Σύμφωνα με τους ισχυρισμούς της Κυβέρνησης, η κατάθεση μιας αίτησης ασύλου δεν είχε ως αποτέλεσμα την άρση της κράτησης του προσφεύγοντος, όπως προβλέπεται από το άρθρο 5 § 1 του προεδρικού διατάγματος 114/2010. Εξάλλου, σημειώνει ότι η κράτηση του προσφεύγοντος ήταν απαραίτητη, διότι ο τελευταίος ήταν ύποπτος φυγής. Προσθέτει ότι, εν προκειμένω, δεν μπορούσαν να εφαρμοστούν εναλλακτικά μέτρα διότι ο προσφεύγων δεν είχε σταθερή

διεύθυνση στην Ελλάδα. Κατά την άποψη της Κυβέρνησης, η καλή πίστη των αρχών δεν μπορεί να αμφισβητηθεί εν προκειμένω.

92. Όσον αφορά την διάρκεια της κράτησης του προσφεύγοντος, η Κυβέρνηση εκθέτει ότι ο τελευταίος εκδήλωσε την βούλησή του να καταθέσει μία αίτηση ασύλου στις 22 Ιουνίου 2013, για την οποία η αρμόδια υπηρεσία ενημερώθηκε αυθημερόν. Η αίτηση αυτή καταχωρίστηκε από την υπηρεσία ασύλου στις 16 Ιουλίου 2013, η συνέντευξη του προσφεύγοντος έλαβε χώρα στις 23 Ιουλίου 2013 και η σχετική απόφαση ελήφθη στις 10 Δεκεμβρίου 2013, ήτοι εντός ενός χρονικού διαστήματος το οποίο δεν θα μπορούσε να θεωρηθεί παράλογο, κατά την άποψη της Κυβέρνησης, δεδομένου του αυξημένου αριθμού των αιτήσεων ασύλου κατά την εποχή των συμβάντων, οι οποίες έπρεπε να εξετασθούν από την υπηρεσία αυτή που είχε αρχίσει να λειτουργεί στις 7 Απριλίου 2013.

2. Η εκτίμηση του Δικαστηρίου

93. Όσον αφορά τις γενικές αρχές που διέπουν την εφαρμογή του άρθρου 5 § 1 της Σύμβασης σε υποθέσεις οι οποίες εγείρουν ζητήματα παρόμοια με εκείνα που τίθενται από την παρούσα, το Δικαστήριο παραπέμπει στην συναφή σχετική νομολογία του (βλέπε, ιδίως, *Saadli κατά Ηνωμένου Βασιλείου* [GC], αριθ. 13229/03, §§ 64 και 74, CEDH 2008, *Mooren κατά Γερμανίας* [GC], αριθ. 11364/03, §§ 72-81, CEDH 2009, *Chahal κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, 15 Νοεμβρίου 1996, § 73, *Recueil* 1996-V, *Baranowski κατά Πολωνίας*, αριθ. 28358/95, §§ 50-52, CEDH 2000-III, πιο πάνω αναφερόμενη *Berjamaj κατά Ελλάδας*, §§ 36-38, πιο πάνω αναφερόμενη *Khuroshvili κατά Ελλάδας*, §§ 107-108, και *S.Z. κατά Ελλάδας*, αριθ. 66702/13, 21 Ιουνίου 2018, §§ 53-54).

94. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο σημειώνει, κατά πρώτο λόγο, ότι ο προσφεύγων συνελήφθη και τέθηκε υπό κράτηση στις 19 Ιουνίου 2013 σύμφωνα με το άρθρο 83 του νόμου 3386/2005. Στις 21 Ιουνίου 2013, αυτός συνελήφθη εκ νέου και η στέρηση της ελευθερίας του στηρίχθηκε στο άρθρο 76 του νόμου αυτού. Παρατηρεί ότι, αφού αυτός διατύπωσε εγγράφως την επιθυμία να καταθέσει μία αίτηση ασύλου στις 22 Ιουνίου 2013, αυτός κρατήθηκε δυνάμει

του άρθρου 13 του προεδρικού διατάγματος 114/2010 για μία ταχεία και αποτελεσματική εξέταση της αίτησής τους. Μετά την καταχώριση της αίτησής του από την υπηρεσία ασύλου, διατάχθηκε η κράτησή του, σύμφωνα με την από 23 Ιουλίου 2013 διορθωμένη εκδοχή της σχετικής απόφασης, δυνάμει του άρθρου 12 του προεδρικού διατάγματος 113/2013, το οποίο ίσχυε ήδη από τις 14 Ιουνίου 2013, για τους σκοπούς μιας ταχείας και αποτελεσματικής εξέτασης της αίτησής του. Κατά συνέπεια, το Δικαστήριο εκτιμά ότι η επίδικη κατάσταση εμπίπτει στο πεδίο του εδαφίου στ) του άρθρου 5 § 1 της Σύμβασης και ευρίσκει έρεισμα στο εθνικό δίκαιο. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει στο σημείο αυτό ότι το άρθρο 5 § 1 στ) δεν απαιτεί το να θεωρείται η κράτηση ενός ατόμου σε βάρος του οποίου μία διαδικασία απέλασης είναι σε εξέλιξη ως ευλόγως απαραίτητη, για παράδειγμα προκειμένου να τον εμποδίσει να διαπράξει ένα αδίκημα ή να διαφύγει (πιο πάνω απόφαση *Chahal*, § 112). Ενόψει των όσων αναφέρεται πιο πάνω, το Δικαστήριο θεωρεί ότι η κράτηση του προσφεύγοντος είχε σκοπό να τον εμποδίσει να διαμείνει παράτυπα μέσα στην ελληνική επικράτεια και να εξασφαλίσει την τυχόν απέλασή του. Κατά συνέπεια, εκτιμά ότι η καλή πίστη των αρμοδίων αρχών δεν μπορεί να τεθεί υπό αμφισβήτηση.

95. Όσον αφορά την διάρκεια της κράτησης, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι, μέσα στο πλαίσιο του άρθρου 5 § 1 στ), μόνον η διεξαγωγή της διαδικασίας απέλασης δικαιολογεί την στέρηση της ελευθερίας στην βάση της διάταξης αυτής και ότι, αν η διαδικασία δεν διεξαχθεί με την απαιτούμενη επιμέλεια, η κράτηση παύει να είναι δικαιολογημένη (πιο πάνω απόφαση *Chahal*, § 113).

96. Όμως, το Δικαστήριο σημειώνει ότι προσφεύγων κρατήθηκε για ένα χρονικό διάστημα πέντε μηνών και είκοσι τεσσάρων ημερών περίπου, ήτοι από τις 19 Ιουνίου μέχρι τις 13 Δεκεμβρίου 2013, ημερομηνία κατά την οποία αυτός αφέθηκε ελεύθερος αφού του αναγνωρίστηκε το καθεστώς του πρόσφυγα. Το Δικαστήριο εκτιμά ότι ένα τέτοιο χρονικό διάστημα δεν πρέπει να θεωρηθεί κατ'αρχήν ως υπερβολικό για την εκπλήρωση των διοικητικών διατυπώσεων ενόψει της υλοποίησης της απέλασής του.

97. Όσον αφορά την αίτηση ασύλου, το Δικαστήριο σημειώνει ότι από το εθνικό δίκαιο προκύπτει ότι, αν και μία αίτηση αναστέλλει την εκτέλεση του

μέτρου της απέλασης, αυτή δεν αναστέλλει εκείνη της κράτησης. Το εθνικό δίκαιο επιβάλλει μόνον την ταχεία ολοκλήρωση της διαδικασίας του ασύλου (πιο πάνω παράγραφοι 45 και 46), όπως συνέβη εν προκειμένω. Πράγματι, οι αρχές εξέτασαν σε πρώτο βαθμό την αίτηση ασύλου του προσφεύγοντος, η οποία είχε κατατεθεί στις 16 Ιουλίου 2013, στις 23 Ιουλίου 2013 – ήτοι σε σύντομο χρονικό διάστημα – και η αίτηση αυτή κατέληξε στις 10 Δεκεμβρίου 2013. Τέλος, το Δικαστήριο σημειώνει ότι ο προσφεύγων αφέθηκε ελεύθερος στις 13 Δεκεμβρίου 2013, ήτοι τέσσερις μήνες και είκοσι οκτώ ημέρες μετά την καταχώριση της αίτησης ασύλου, ένα χρονικό διάστημα το οποίο δεν υπερέβη το ανώτατο όριο των έξι μηνών που έχει οριστεί από την εθνική νομοθεσία (άρθρο 12 § 6 του προεδρικού διατάγματος 113/2013) και σύμφωνα με την απόφαση της 23 Ιουλίου 2013, η οποία είχε διατάξει την διατήρηση του προσφεύγοντος υπό κράτηση (πιο πάνω παράγραφος 16).

98. Λαμβάνοντας υπόψη όσα εκτίθενται πιο πάνω, το Δικαστήριο θεωρεί ότι η κράτηση του προσφεύγοντος δεν ήταν αυθαίρετη και ότι αυτή ήταν «νόμιμη» με την έννοια του άρθρου 5 § 1 στ) της Σύμβασης.

99. Κατά συνέπεια, το Δικαστήριο εκτιμά ότι εν προκειμένω δεν υπήρξε παραβίαση του άρθρου 5 § 1 της Σύμβασης.

III. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 5 § 4 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

100. Ο προσφεύγων παραπονείται επίσης για την αναποτελεσματικότητα του νομικού ελέγχου της κράτησης στην παρούσα περίπτωση. Επικαλείται ότι το άρθρο 5 § 4 της Σύμβασης, το οποίο έχει ως εξής:

«Παν πρόσωπον στερούμενον της ελευθερίας του συνεπεία συλλήψεως ή κρατήσεως έχει δικαίωμα προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου, ίνα τούτο αποφασίση εντός βραχείας προσθεσμίας επί του νομίμου της κρατήσεώς του και διατάξη την απόλυσίν του εν περιπτώσει παρανόμου κρατήσεως.»

A. Επί του παραδεκτού

101. Διαπιστώνοντας ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη με την έννοια του άρθρου 35 § 3 α) της Σύμβασης και ότι δεν προσκρούει εξάλλου σε οποιονδήποτε άλλο λόγο απαραδέκτου, το Δικαστήριο την κηρύσσει παραδεκτή.

B. Επί της ουσίας

1. Οι θέσεις των διαδίκων

α) Ο προσφεύγων

102. Ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι στις πρώτες αντιρρήσεις του, αυτός παραπονέθηκε για την κράτησή του, ως αιτούντος άσυλο, στην βάση μιας απόφασης ενόψει της απέλασής του, η εκτέλεση της οποίας είχε ανασταλεί μετά την κατάθεση της αίτησης ασύλου του, σύμφωνα με το άρθρο 5 του προεδρικού διατάγματος 113/2013. Προσθέτει ότι οι προϋποθέσεις οι οποίες προβλέπονται από το εθνικό δίκαιο δεν πληρούνταν εν προκειμένω. Αυτός παραπονέθηκε εξάλλου με λεπτομέρειες για τις συνθήκες κράτησής του.

103. Κατά τους ισχυρισμούς του προσφεύγοντος, τα διοικητικά δικαστήρια τα οποία εξέτασαν τις αντιρρήσεις αυτές δεν παρείχαν απαντήσεις σε κανέναν σχεδόν από τους ισχυρισμούς του. Πιο συγκεκριμένα, κατά την άποψή του, η απόφαση με αριθμό 4149/2013 εξέτασε μόνον το ζήτημα του κατά πόσον αυτός συνιστούσε κίνδυνο για την δημόσια τάξη και αν ήταν ύποπτος φυγής. Ο προσφεύγων προσθέτει ότι ο δικαστής ο οποίος εξέτασε τις δεύτερες αντιρρήσεις του ουδέποτε απάντησε στους ισχυρισμούς του σχετικά με τις συνθήκες κράτησής του.

β) Η Κυβέρνηση

104. Η Κυβέρνηση υπενθυμίζει ότι η πρόεδρος του διοικητικού δικαστηρίου απέρριψε τις αντιρρήσεις του προσφεύγοντος που κατατέθηκαν στις 30 Ιουλίου 2013, κρίνοντας ότι η κράτηση του τελευταίου ήταν νόμιμη, διότι κρίθηκε απαραίτητη για μία ταχεία και αποτελεσματική εξέταση της αίτησης ασύλου του, και ότι αυτός ήταν ύποπτος φυγής. Προσθέτει ότι η ίδια πρόεδρος απέρριψε τις αντιρρήσεις που κατατέθηκαν στις 13 Σεπτεμβρίου 2013, εκτιμώντας ότι ο

ισχυρισμός του προσφεύγοντος σύμφωνα με τον οποίο αυτός δεν ήταν ύποπτος φυγής είχε προβληθεί αλυσιτελώς, διότι ο ισχυρισμός αυτός είχε απορριφθεί από την προηγούμενη απόφαση και ότι οι ισχυρισμοί σχετικά με τις συνθήκες κράτησης του προσφεύγοντος είχαν επίσης απορριφθεί σιωπηρά, διότι ο τελευταίος δεν προσκόμισε οποιοδήποτε αποδεικτικό μέσο.

105. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι προκύπτει ότι οι αποφάσεις αυτές του διοικητικού πρωτοδικείου ήταν επαρκώς αιτιολογημένες όσον αφορά την αναγκαιότητα της διατήρησης της κράτησης του προσφεύγοντος και της απόρριψης της αίτησής του για την άρση της τελευταίας, καθώς και ότι οι κρίσιμοι ισχυρισμοί του προσφεύγοντος εξετάστηκαν επαρκώς. Κατά την άποψη της Κυβέρνησης, το γεγονός ότι οι αποφάσεις αυτές δεν περιλαμβάνουν ειδικές αιτιολογίες σχετικά με έκαστο ισχυρισμό του προσφεύγοντος δεν σημαίνει ότι οι εν λόγω ισχυρισμοί δεν εξετάστηκαν από το δικαστήριο, αλλά ότι αυτοί απορρίφθηκαν σιωπηρά, γεγονός το οποίο δικαιολογούνταν εξαιτίας του συνοπτικού χαρακτήρα της διαδικασίας η οποία ακολουθείται στις υποθέσεις εξέτασης των αντιρρήσεων. Προσθέτει ότι το δικαίωμα του προσφεύγοντος για μία πραγματική εξέταση της αίτησής του δεν εθίγη εν προκειμένω, διότι οι αναγκαίες προϋποθέσεις για την διατήρηση της κράτησής του, όπως αυτές προβλέπονται από το άρθρο 13 του προεδρικού διατάγματος 114/2010 (παρόμοιες με εκείνες οι οποίες προβλέπονται από το άρθρο 12 του προεδρικού διατάγματος 113/2013), πληρούνταν εν προκειμένω.

2) Η εκτίμηση του Δικαστηρίου

106. Όσον αφορά τις γενικές αρχές οι οποίες διέπουν την εφαρμογή του άρθρου 5 § 4 της Σύμβασης σε υποθέσεις που εγείρουν ζητήματα παρόμοια με εκείνα τα οποία τίθενται με την παρούσα, το Δικαστήριο παραπέμπει στην συναφή εν προκειμένω νομολογία του (βλέπε ιδίως *Dougoz κατά Ελλάδα*, αριθ. 40907/98, § 61, CEDH 2001-II, *S.D. κατά Ελλάδα*, αριθ. 53541/07, § 72, 11 Ιουνίου 2009, *A.A. κατά Ελλάδα*, αριθ. 12186/08, § 70, 22 Ιουλίου 2010, *Herman και Serazadishvili κατά Ελλάδα*, αριθ. 26418/11 και 45884/11, § 71, 24 Απριλίου 2014, και *MD κατά Ελλάδα*, αριθ. 60622/11, § 64, 13 Νοεμβρίου 2014).

107. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι στην από 5 Αυγούστου 2013 απόφασή της, με την οποία απορρίφθηκαν οι αντιρρήσεις του προσφεύγοντος, η πρόεδρος του διοικητικού δικαστηρίου σημείωσε ότι ο ενδιαφερόμενος, αφ'ενός, θα ήταν ύποπτος φυγής αν αφηνόταν ελεύθερος και, αφ'ετέρου, ότι η κράτησή του ήταν αναγκαία για μία ταχεία και αποτελεσματική εξέταση της αίτησης ασύλου του. Η πρόεδρος έκρινε ότι ο προσφεύγων δεν είχε αποδείξει επαρκώς ότι είχε μία σταθερή διεύθυνση και ότι οι ισχυρισμοί του σχετικά με τις συνθήκες κράτησής του είχαν προβληθεί αναπόδεικτα, για τον λόγο ότι τα έγγραφα τα οποία είχε προσκομίσει δεν ήταν ενημερωμένα και η μετάφρασή τους δεν ήταν επικυρωμένη. Ωσαύτως, η πρόεδρος του διοικητικού πρωτοδικείου, στις 18 Σεπτεμβρίου 2013, απέρριψε τις αντιρρήσεις του προσφεύγοντος, κρίνοντας ότι η κράτησή του ήταν αναγκαία για τους σκοπούς μιας ταχείας και αποτελεσματικής εξέτασης της αίτησης ασύλου του. Εξάλλου, η πρόεδρος εκτίμησε ότι ο ισχυρισμός του προσφεύγοντος σύμφωνα με τον οποίο αυτός δεν ήταν ύποπτος φυγής είχε προβληθεί αλυσιτελώς.

108. Όμως, το Δικαστήριο σημειώνει ότι ο προσφεύγων, τόσο στις από 30 Ιουλίου 2013 αντιρρήσεις του όσο και σε εκείνες της 12 Σεπτεμβρίου 2013 ενώπιον του διοικητικού πρωτοδικείου, κατήγγειλε τις συνθήκες κράτησής του, παραπονούμενος ιδίως για μία κατάσταση υπερπλήρωσης, υψηλών θερμοκρασιών, έλλειψης πόσιμου νερού και φυσικής άσκησης, καθώς και για την έλλειψη ιατρικής περίθαλψης και προϊόντων υγιεινής. Αυτός ισχυριζόταν επίσης ότι είχε μία σταθερή διεύθυνση στην Αθήνα και είχε προσαγάγει μία βεβαίωση ως προς τούτο.

109. Το Δικαστήριο θεωρεί ότι η τροποποίηση του άρθρου 76 του νόμου 3386/2005 και η ύπαρξη μιας νομολογίας των εθνικών δικαστηρίων τα οποία, σε ορισμένες περιπτώσεις, εξετάζουν σε βάθος την νομιμότητα της κράτησης αλλοδαπών υπό απέλαση και διατάσσουν, ανάλογα με την περίπτωση, είναι προς την κατεύθυνση της ενίσχυσης των εγγυήσεων των οποίων θα έπρεπε να απολαμβάνουν οι αλλοδαποί κρατούμενοι υπό απέλαση. Εν τούτοις, διαπιστώνει ότι εν προκειμένω ο προσφεύγων δεν έτυχε μιας εξέτασης της νομιμότητας της κράτησής του με ένα εύρος ικανό ώστε να αντανakλά τις δυνατότητες οι οποίες

προσφέρονται από την τροποποιηθείσα εκδοχή της παραγράφου 5 του άρθρου 76 (βλέπε την πιο πάνω αναφερόμενη απόφαση *MD κατά Ελλάδας*, § 68). Τούτο ισχύει ακόμη περισσότερο όταν πρόκειται για αιτιάσεις σχετικές με τις συνθήκες κράτησης, τομέας στον οποίο το Δικαστήριο έχει διαπιστώσει μία παραβίαση σε πολλές περιπτώσεις σε άλλες υποθέσεις: στα μάτια του Δικαστηρίου, τέτοιες αιτιάσεις, επαναλαμβανόμενες στις αντιρρήσεις οι οποίες διατυπώνονται από τους αλλοδαπούς ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων, αξίζουν ασφαλώς μία απάντηση εκ μέρους των τελευταίων.

110. Ως εκ τούτου, το Δικαστήριο εκτιμά ότι εν προκειμένω υπήρξε παραβίαση του άρθρου 5 § 4 της Σύμβασης.

IV. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

111. Σύμφωνα με τους όρους του άρθρου 41 της Σύμβασης:

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της, και αν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλόμενου Μέρους δεν επιτρέπει παρά μόνο ατελή εξάλειψη των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εφόσον είναι αναγκαίο, στον παθόντα δίκαιη ικανοποίηση.»

A. Ζημία

112. Ο προσφεύγων αξιώνει 16.000 ευρώ (EUR) για την ηθική βλάβη την οποία αυτός εκτιμά ότι υπέστη. Ο προσφεύγων ζητεί να καταβληθεί το ποσό το οποίο θα επιδικασθεί στον τραπεζικό λογαριασμό που υποδείχθηκε από την εκπρόσωπό του.

113. Η Κυβέρνηση εκτιμά ότι το αιτούμενο ποσό είναι υπέρογκο και μη δικαιολογημένο. Θεωρεί ότι μία ενδεχόμενη διαπίστωση παραβίασης θα συνιστούσε εν προκειμένω μία δίκαιη ικανοποίηση. Εξάλλου, εκτιμά ότι το ποσό το οποίο τυχόν θα επιδικαστεί στον προσφεύγοντα ως δίκαιη ικανοποίηση θα πρέπει να καταβληθεί στον τραπεζικό λογαριασμό του τελευταίου.

114. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι διαπίστωσε εν προκειμένω την παραβίαση του άρθρου 5 § 4. Αποφαινόμενο σύμφωνα με την αρχή της

επιείκειας, θεωρεί ότι συντρέχει λόγος να επιδικαστεί στον προσφεύγοντα 3.000 EUR για την ηθική βλάβη.

Β. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

115. Ο προσφεύγων ζητεί επίσης 2.000 EUR για τα έξοδα και την δικαστική δαπάνη στα οποία υποβλήθηκε ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων και ενώπιον του Δικαστηρίου και προσκομίζει ένα πιστοποιητικό παραστάσεων της εκπροσώπου του, το οποίο εκδόθηκε από τον δικηγορικό σύλλογο Αθηνών όσον αφορά την περίοδο από την 1^η Ιανουαρίου μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2013.

116. Η Κυβέρνηση αμφισβητεί τις αξιώσεις του και εκτιμά ότι ο προσφεύγων δεν προσκόμισε κάποιο δικαιολογητικό το οποίο να αποδεικνύει την καταβολή του πιο πάνω ποσού.

117. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο σημειώνει ότι ο προσφεύγων δεν προσκομίζει οποιοδήποτε τιμολόγιο σχετικό με τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε μέσα στο πλαίσιο της διαδικασίας ενώπιον του. Το αίτημα αυτό πρέπει συνεπώς να απορριφθεί.

Δ. Τόκοι υπερημερίας

118. Το Δικαστήριο κρίνει προσηκόν να ευθυγραμμίσει το επιτόκιο των τόκων υπερημερίας με το επιτόκιο της οριακής χρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΑ,

1. *Κηρύσσει την προσφυγή παραδεκτή,*
2. *Αποφαίνεται ότι δεν υπήρξε παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης,*
3. *Αποφαίνεται ότι δεν υπήρξε παραβίαση του άρθρου 5 § 1 της Σύμβασης,*
4. *Αποφαίνεται ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 5 § 4 της Σύμβασης,*
5. *Αποφαίνεται*

(α) ότι το εναγόμενο Κράτος οφείλει να καταβάλει στον προσφεύγοντα, εντός προθεσμίας τριών μηνών από την ημερομηνία κατά την οποία η απόφαση θα καταστεί τελεσίδικη σύμφωνα με το άρθρο 44 § 2 της

Σύμβασης, 3.000 EUR (τρεις χιλιάδες ευρώ), πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται επί του ποσού αυτού ως φόρος, για την ηθική βλάβη,

(β) ότι από την λήξη της πιο πάνω προθεσμίας και μέχρι την καταβολή, τα ποσά αυτά θα προσ αυξηθούν με έναν απλό τόκο με επιτόκιο ίσο προς εκείνο της οριακής χρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, προσ αυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

6. *Απορρίπτει* το αίτημα δίκαιης ικανοποίησης κατά τα λοιπά.

Συντάχθηκε στα γαλλικά και στην συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 14 Ιανουαρίου 2021, κατ'εφαρμογήν του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του κανονισμού του Δικαστηρίου.

(υπογραφή)

Renata Degener

Αναπληρώτρια Γραμματέας

(υπογραφή)

Krzysztof Wojtyczek

Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση του συνημμένου εγγράφου από τα γαλλικά.

Αθήνα, 26 Φεβρουαρίου 2021

Ο μεταφραστής

Αλέξανδρος Πετρουτσόπουλος

